

Uit

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Det helsevitenskapelige fakultet, RKBU Nord

«Media er ikke interessert i de sakene som går på system»

Barnevernsansattes perspektiver på medias fremstilling av barnevernet, mulige konsekvenser og forslag til tiltak.

Aldina Hadzic

Masteroppgave i barnevern, 50 studiepoeng – mai 2018

Veileder Anita Salamonsen

Forord

Å gjennomføre et masterprosjekt har vært en tøff prosess som jeg sent vil glemme. Jeg er stolt, sliten og glad for å være ferdig med en masteroppgave i en alder av 23 år. For at dette har blitt mulig må jeg takke noe mennesker som virkelig har hjulpet meg gjennom denne perioden.

Til mine deltakere, takk for at dere stilte opp, uten dere ville det ikke blitt noe prosjekt. Min kjære veileder Anita Salamonsen som virkelig har stått på for at jeg skal bli ferdig. Uten deg så hadde ikke dette vært mulig, takk!

Tilslutt vil jeg takke min kjære mor og far som har støttet meg gjennom hele denne prosessen. Dere er best! Min kjære venninne fortjener også skryt for å ha gått igjennom min oppgave mot innspurten.

Tromsø, 15.05.2018

Aldina Hadzic

Sammendrag

Denne masteroppgaven har som formål å vise de resultatene jeg har gjort funnet i undersøkelsen min, og hvilke perspektiver de ansatte i barnevernstjenesten hadde i forhold til medias fremstilling av tjenesten. Problemstillingen er formulert som følger:

Barnevernsansattes perspektiver på medias fremstilling av barnevernet, mulige konsekvenser og forslag til tiltak.

For å belyse problemstillingen har jeg valgt ut tre hovedspørsmål, disse spørsmålene er også blitt brukt i intervjuguiden når jeg har intervjuet barnevernsansatte i en norsk bykommune.

Masteroppgavens teorikapittel er delt inn i to deler, makt, tillit og mistillit. Teoriene jeg har valgt å benytte meg av vil ses i lys med de fenomenene saksbehandlerne beskriver.

Videre har jeg et kapittel hvor barnevernets utvikling de siste årene. I metodekapittelet har jeg begrunnet de ulike valgene jeg har tatt med hensyn til metode. Metoden jeg har brukt er en kvalitativ tilnærming, hvor det har blitt gjort åtte individuelle dybdeintervju. Grunnen til at jeg valgte kvalitativ metode, samt individuelle intervjuer, er at jeg ville komme i dybden av problemstillingen og få et så nyansert bilde av situasjonen som mulig. Videre har den metodiske tilnærmingen jeg har benyttet meg av er blitt inspirert av fenomenologi og hermeneutikk.

I masteroppgavens avsluttende kapittel vil resultatene av undersøkelsen presenteres. Her vil deltakernes erfaringer med media komme frem, før det tilslutt kommer en diskusjon hvor det fremkommer at barnevernets arbeid kan preges av ytre faktorer. Dette kan ha en påvirkning på de ansattes perspektiver knyttet til medias fremstillinger av barnevernstjenesten. Mitt materiale viser til forskjellige oppfattelse når det kommer til de ansattes perspektiver, konsekvenser og tiltak i forhold til medias fremstilling av barnevernstjenesten.

Abstract

This master thesis aims to show the results I have found in my survey and what perspectives the child welfare services staff had in relation to the media's representation of the service. The research question is formulated like this:

Child welfare employees' perspectives on the media's preparation of child welfare, possible consequences and suggestions for action.

To elucidate the issue, I have chosen three main questions, these questions have also been used in the interview guide when I interviewed child welfare workers in a Norwegian city municipality.

The master's thesis theory chapter is divided into two parts, power, trust and distrust. The theories I have chosen to utilize will be seen in light of the phenomena described case managers.

Furthermore, I have a chapter in which the child welfare development has been in recent years. In the method chapter I have justified the various choices I have taken regarding methodology. The method I have used is a qualitative approach, with eight individual depth interviews. The reason I chose the qualitative method, as well as individual interviews, is that I would get into the depth of the problem and get a decent picture of the situation as possible. Furthermore, the methodology approach I have used has been inspired by the phenomenology and hermeneutics.

In the final chapter of the master's thesis, the results of the survey will be presented. Here the participants' experiences with the media will come forward, before the end comes to a discussion where it appears that child welfare work can be characterized by external factors. This may have an effect on employee perspectives related to the media's representation of child welfare services. My material refers to different perceptions when it comes to employees perspectives, consequences and actions in relation to the media's production of child welfare services.

Innholdsfortegnelse

Forord	4
Sammendrag	5
Abstract	6
1. Innledning	10
1.1 <i>Bakgrunn for valg av tema og problemstilling</i>	10
1.2 <i>Temaets relevans for barnevernet og sosialt arbeid</i>	12
1.3 <i>Avgrensning og oppbygging av oppgaven</i>	12
2. Litteratursøk og annen forskning	13
2.1 <i>Tidligere forskning</i>	14
3. Det kommunale barnevernets rolle og mandat	14
3.1 <i>Hva er et barnevern?</i>	14
3.2 <i>Det offentliges subsidiære ansvar</i>	16
3.3 <i>Barnets deltakelse</i>	17
3.4 <i>Etikk i barnevernsarbeid</i>	18
4. Det kommunale barnevernet i media	19
4.1 <i>Fremstillinger av barnevernet i media</i>	19
4.2 <i>Medias samfunnsansvar</i>	20
5. Teori	21
5.1 <i>Makt</i>	22
5.2 <i>Tillit og mistillit</i>	23
6. Barnevernet i utvikling	25
6.1 <i>Kommunikasjonsstrategier</i>	26
6.2 <i>Et åpent barnevern</i>	26
6.2.1 <i>Ambisjoner, utfordringer og løsninger</i>	28
6.2.2 <i>Alle barn skal bli bedre kjent med barnevernet</i>	28
6.2.3 <i>Barn og familier skal oppfatte barnevernet som deres hjelper</i>	28
6.2.4 <i>Befolkningen skal ha tillit til barnevernet</i>	29
6.2.5 <i>Barnevernet skal kommunisere med et tydelig og enkelt språk</i>	29
6.2.6 <i>Kommunalt og statlig barnevern skal være samordnet og synlig</i>	29
6.2.7 <i>Ansatte i barnevernet skal ha trygghet og kompetanse til å arbeide mer åpent og utadvendt</i> 29	
6.3 <i>Barnevernet-en hjelper</i>	30
6.3.1 <i>Situasjonen nå</i>	30
6.3.2 <i>Holdninger</i>	30
6.3.3 <i>Barnevernet og innvandrerbefolkning</i>	31
6.3.4 <i>Barnevernet kommunikasjonsmål: skal være en aktør som lytter, involverer og hjelper</i>	31
6.3.5 <i>Barnevernets rolle</i>	31
6.3.6 <i>Barnevernets målgruppe og ambisjoner: Barn, unge og familier i kontakt med barnevernet</i> 32	
6.3.7 <i>Flerkulturelle</i>	32

6.3.8	Befolkningen skal ha kunnskap om barnevernet som en hjelper og myndighetsutøver	33
6.3.9	Samarbeidspartnere og interessenter	33
6.3.10	Ansatte delmål.....	34
6.3.11	Medias delmål.....	34
7.	Metode.....	35
7.1	Valg av forskningsdesign.....	35
7.2	Valg av forskningsmetode i forhold til min problemstilling.....	36
7.3	Kvalitative intervju som metode.....	37
7.3.1	Hovedtemaene i intervjuguiden	38
7.4	Utvalg	40
7.5	Vitenskapsteoretiske tilnærminger.....	41
7.6	Analyse av datamaterialet.....	43
7.7	Planlegging for validitet og reliabilitet.....	43
7.8	Etikk.....	44
8.	Resultater	46
8.1	Negative og positive erfaringer med media.....	47
8.2	Positive erfaringer med medias omtale av barnevernet.....	48
8.3	Media er ikke interessert i de sakene som går på system	48
8.4	Enkelt saker utløser taushetsplikten	49
8.5	Utfordringer på grunn av taushetsplikten	50
8.5.1	Hensynet til barnet.....	50
8.6	Medieomtale kan innebære personlige påkjenninger for ansatte i barnevernet.....	51
8.7	«De svikta totalt»: De ansattes erfaringer med ivaretagelsen på arbeidsplassen.....	53
8.8	De ansattes forslag til tiltak.....	55
8.8.1	Mer informasjon om barnevernets arbeid.....	56
8.8.2	Casebasert formidling i media.....	56
8.8.3	Åpenhet i barnevernet.....	57
9.	Diskusjonsdel.....	57
9.1	Deltakernes erfaring med media sin fremstilling av tjenesten- et ønske om å hjelpe andre.....	57
9.2	Medias fremstilling av barnevernet sett i lys av tillit	59
9.3	Tillit til barnevernet og medias makt	59
9.4	Media er interessert i enkelt saker, men ikke i generell informasjon om barnevernets arbeid.....	61
9.5	Ytringsfrihet versus taushetsplikt: Brukernes makt i forhold til media og barnevernet.....	62
9.6	Hensynet til barnet: Enkelt saker utløser taushetsplikten	64
9.7	Medieomtale kan innebære personlige påkjenninger	65
9.8	Mediebelastning og utbrenthet.....	68
9.9	Deltakernes erfaringer med ivaretagelsen på arbeidsplassen.....	68
9.10	Mer informasjon om barnevernets arbeid.....	70
9.11	Kan åpenhet skape tillit i befolkningen?.....	72
9.12	Metodiske refleksjoner.....	75

10.	Avslutning.....	77
11.	Kildehenvisning.....	79
12.	Vedlegg.....	83
12.1	<i>Intervjuguide.....</i>	<i>83</i>
12.2	<i>Samtykke til deltakelse.....</i>	<i>85</i>
12.3	<i>Meldeskjema til norsk senter for forskningsdata(NSD).....</i>	<i>86</i>

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Media har en sentral og viktig rolle i dagens samfunn, og de omtales ofte som *den fjerde statsmakt*. Dette er fordi mediene holder landet orientert, og setter oss i stand til å ta stilling til samfunnsspørsmål (Duckert & Karlsen, 2017). Mediene kan på den andre siden også være med på å forme vår virkelighetsoppfatning. Mediene karakteriseres som nyhetsformidlende massemedier, hvor de retter fokuset på det som er aktuelt og samfunnsrelevant, de blir også beskrevet som en formidler av samfunnsrelevante emner og spørsmål (Merkelsen, 2007:38). De sosiale mediene inngår i media, og har blitt en utfordrer til de mediene som allerede er etablert (Enli & Aalen, 2017).

Medias påvirkning på det kommunale barnevernet kan være at de omtaler barnevernet negativt. Spesielt den siste tiden har barnevernets arbeid og fremgangsmåter blitt kritisert av media. Hovedsakelig er medias kritikk av barnevernstjenesten rettet mot misbruk av makten det kommunale barnevernet har til å gå inn i den private sfæren til befolkningen (Stang, 2007). Fremstillingene av barnevernstjeneste i media er ofte knyttet til brukere av barnevernet som føler seg urettferdig behandlet, og dette kan føre til unyanserte fremstillinger av barnevernstjenesten. Dette kommer blant annet av at de ansatte i barnevernet er bundet av en rettslig taushetsplikt (Kjønstad & Øyen, 1980), og kan dermed ikke uttale seg omenkeltsaker.

Medias fremstillinger av enkeltsaker i barnevernet er velkjent for den ansatte i barnevernet. Ofte har befolkningen en viss forventning til hvordan barnevernet skal opptre, noe som legger mer press på barnevernstjenesten, og i verste fall kan de negative omtalene av barnevernet i media ødelegge barnevernets tillit, omdømme og legitimitet i befolkningen.

Kritikken av barnevernstjenesten fremkommer også i de sosiale mediene, og den siste tiden har de ansatte i det kommunale barnevernet blitt hengt ut på sosiale medier (Holstad, 2017), med navn, bilde og hjemadresse. Solfrid Rød har skrevet en artikkel i *Fontene* hvor hun beskriver at uthenging i media skader mest arbeidsmiljøet (Rød, 2015a). Brukere av barnevernstjenesten har mye mer makt og innflytelse nå, enn de hadde for 20 år siden. Ytringsfriheten vi har i Norge er en viktig faktor når vi skal diskutere enkeltsaker i barnevernet. Borgere kan si og skrive nesten akkurat det de vil, og de sosiale mediene gjør det

lettere å ytre sine meninger(Duckert & Karlsen, 2017). Kan medias fremstilling av barnevernet ha noen relevans for *turnover* i det kommunale barnevernet? Rapporten til statistisk sentralbyrå 2014/18, skrevet av Ingvild Johansen, viser til et gjennomsnittlig trekk i det kommunale barnevernet som var på 31,5% i perioden 2010 til 2011(Johansen, 2014). Rapporten viser videre til at de som var utdannede barnevernspedagoger eller sosionomer i det kommunale barnevernet var den gruppen som holdt ut lengst i barnevernet.

Anne Sollie, barnevernspedagog og saksbehandler har skrevet et innlegg i Dagsavisen, hvor hun legger frem at det er *offentlig omsorgssvikt* å ikke ta vare på de ansatte i barnevernstjenesten(Sollie, 2015). I likhet med Sollie interesserer jeg meg for hvordan de ansatte takler de situasjonene de kommer i og hvordan de får hjelp av arbeidsplassen til å håndtere en slik problematikk. Den negative kritikken av barnevernstjenesten i media, kan gjøre det vanskelig for de ansatte i barnevernet å stå opp mot kritikken som havner i mediene, fordi de er bundet av taushetsplikten. Kritiske medieomtaler om barnevernstjenesten kan påføre de ansatte i barnevernet personlige påkjenninger som kan relateres til stress og utbrenthet, som igjen kan være en bidragsyter til at ansatte i barnevernet velger å slutte i tjenesten(Torfelt & Neumann, 2015). Arbeidsplassen kan være en viktig faktor for ivaretagelsen av barnevernsansatte, og arbeidsplassen vil derfor kunne anses som en beskyttelsesfaktor for de ansatte(Grimen, 2009). Arbeidsplassen burde ses på som en beskyttelsesfaktor i forhold til kritikken barnevernstjenesten har fått kjenne på, ved at de får hjelp av tjenesten og kollegaene sine. For å styrke barnevernets tillit og legitimitet i befolkningen vil tiltak til forbedring være essensielt for at barnevernet skal styrke sin posisjon i befolkningen. Barnevernet har et mandat hvor de skal bistå personer, enten det er ved å gi råd og veiledning eller hjelpe familier som møter på utfordringer med sine barn i hverdagen(Hutchinson, 2007:43).

Det fremkommer ofte kritikk av det kommunale barnevernet i mediene, men det finnes også noen positive artikler om barnevernstjenesten(Stang, 2007). Hovedsakelige har fokuset vært på de negative artiklene av barnevernstjenesten som blir diskutert i media, og sosiale medier. Dette fokuset kan få konsekvenser for de ansatte på individnivå og barnevernstjenesten på systemnivå. Derfor vil det være viktig å ha noen tiltak som kan bidra til å endre befolkningens oppfatning av barnevernstjenesten, men også sikre de ansattes ivaretagelse på jobb.

På bakgrunn av dette har jeg valgt at masteroppgaven skal fokusere på faktorer som ansattes perspektiver, konsekvenser og forslag til tiltak. Dette vil belyses av ansatte i en norsk

bykommune. Oppgavens tema vil være å finne ut av *barnevernsansattes perspektiver på medias fremstilling av barnevernet, mulige konsekvenser og forslag til tiltak.*

1.2 Temaets relevans for barnevernet og sosialt arbeid

En av utfordringene til barnevernsansatte er at de til stadighet jobber med komplekse saker. Siden 1993 har det vært en fordobling av barn som mottar tiltak fra barnevernet (Barnevernpanelet, 2011:10). Rapporten til barnevernpanelet viser at i 2010 mottok 50 000 barn og unge tiltak fra barnevernet, de viser til en økning på over syv prosent fra året før (Barnevernpanelet, 2011:10). De senere årene ser vi at i 2014 var det 53 088, 2015 var det 53 439 og i 2016 var det 54 620 som mottok tilbud fra barnevernet (sentralbyrå, 2017). Tallene fra Statistisk sentralbyrå kan tyde på at mottakere av barnevernstilbud begynner å stabilisere seg i forhold til tiltak fra barnevernet.

Barnevernets arbeid kan anses som komplekse og tøffe. Grunnen til dette kan være at det finnes en risiko for å gjøre feil i saker, og konsekvensene som kan oppstå kan være store for de involverte (Regjeringen, 2016:1). Fokuset på medias fremstilling av artikler kan ofte handle om at de ansatte har begått feil (Stang, 2007), i form av at de ansatte i barnevernet har grepet inn for tidlig eller for sent. Kritikken som presenteres kan ofte basere seg på oppmerksomheten i enkeltsaker og hvordan de ansatte ikke er kompetente nok til å vurdere situasjonen (Regjeringen, 2016). Medias fremstilling av tjenesten kan ødelegge for barnevernets omdømme og legitimitet (Regjeringen, 2016). I tillegg til dette kan fremstillingene av barnevernet ha en innvirkning på barnevernsansattes arbeid, og deres personlige påkjenninger som kan oppstå på grunn av negative medieomtaler (Regjeringen, 2016). De sosiale mediene som er en del av media har kommet på banene, og dette kan også være en bidragsyter til de personlige påkjenningene de ansatte i barnevernstjenesten. Barnevernet er avhengige av å ha tillit i befolkningen for å få gjort arbeidet sitt, og media kan bli en viktig bidragsyter for at barnevernet skal få bedret omdømmet sitt i befolkningen (Bufetat, 2008). Åpenhet mellom barnevernstjenesten og befolkningen vil være viktig for fremtidig arbeid og for at tilliten mellom barnevernet og befolkningen skal kunne bli bedre (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006).

1.3 Avgrensning og oppbygging av oppgaven

I denne oppgaven vil makt og tillit vil bli benyttet som teoretisk grunnlag i denne oppgaven. Jeg har basert dette grunnlaget på ulike forfattere hvor jeg får frem det som vil være relevant for denne oppgaven. Temaene som vil belyses i denne oppgaven vil omhandle barnevernets

fremstilling i media, sett i lys av makt og tillit. Jeg har benyttet meg av bøkene «I mediernes søkelys» av Fanny Duckert og Kim Edgar Karlsen, og «Barnevernet-medier og juss» skrevet av Wenche Figenschow, Merethe Ekanger og Erik Ringberg som en «ramme». Jeg har valgt å bruke disse bøkene fordi de tar opp relevante temaer som medieeksponering, stress, tillit og makt, noe som vil være relevant for min oppgave. Jeg har supplert med tidligere forskning og teorier som beskriver tidligere nevnte temaer. Bøkene referer til hvordan eksponering, stress, mestring og kritikk kan føles innenfor barnevernstjenesten. Begge bøkene har brukt en kvalitativ tilnærming, og viser til sine intervju i bøkene. Boken «i mediernes søkelys» handler om enkeltmenneskene bak de negative overskrifter i mediene. «Barnevernet-medier og juss» beskriver de tre fortellerstemmene som man finner i barnevernssaker- journalisten, juristen og sosionom.

Videre skal jeg beskrive barnevernet på et generelt grunnlag, for å gi leseren en forståelse av hvordan og hvorfor de ansatte jobber slik de gjør, før jeg går videre til hvilken metode som blir anvendt, hvordan empirien blir samlet inn og analysert. Jeg vil også redegjøre for begrepene validitet og reliabilitet og en beskrivelse av de etiske valgene for kvalitativt forskningsdesign.

Deretter vil jeg presentere resultatene, før diskusjonene. Her vil jeg drøfte, analysere og komme med relevant teori og forskning som vil støtte under mine resultater. Tilslutt vil jeg komme med et avsluttende kapittel.

2. Litteratursøk og annen forskning

Annen forskning på feltet har sett på medias påvirkning ved analyse av medieoppslag, jeg har derimot intervjuet barnevernsansatte for å finne ut hvilke perspektiver de har når det gjelder medias fremstilling av barnevernstjenesten.

Før jeg begynte med litteratursøk samlet jeg alt av informasjon som kunne være relevant for min oppgave. Dette i form av blant annet artikler, bøker, enkeltpersoner, tidsskrifter og tidligere forskning. For å finne frem til hva som kunne være relevant for min oppgave søkte jeg på forskjellige søkemotorer, deriblant BIBSYS, Oria og Google Scholar. Jeg benyttet meg av søkeord som jeg fant relevant til oppgaven. Søkeordene var blant annet: saksbehandlere, media, barnevern, negative/positive omtaler og personlige påkjenninger. Hovedsakelig benyttet jeg meg av både norske søkeord men også engelskspråklige for å finne ut om det var gjort relevant forskning internasjonalt.

Mine søk tydet på at det er blitt gjort en del studier når det kommer til medias fremstilling av barnevernet. Det har derimot ikke vært nok studier som har relevans til min oppgave som fokuserer på de ansatte i barnevernet sitt perspektiv på medias fremstilling. På bakgrunn av dette, valgte jeg derfor å intervju barnevernsansatte som har, eller kjenner noen som har, erfaringer med medias fremstilling av barnevernstjenesten.

2.1 Tidligere forskning

Jeg fant noe forskning, inkludert masteroppgaver som hadde relevans for min oppgave. Edda Stang har skrevet en Nova-rapport som heter «*Fremstillinger av barnevernet i løssalgspresen*», En innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet.

Rapportens hovedspørsmål var å finne ut om hvordan barnevernet blir fremstilt i løssalgspresen. Hovedgrunnen til at Stang studerte akkurat dette fenomenet var for å finne ut om barnevernets fremstilling i pressen ville ha betydning for de oppfatningene befolkningen har angående barnevernet.

Siden media fremstiller barnevernstjenesten på en kritisk måte, var det viktig for meg viktig å se om de negative fremstillingene av barnevernet kunne ha noen konsekvenser for de ansatte i barnevernet. Her var Mariann De Turi Torfelt sin avhandling interessant. Hun skriver om «*de emosjonelle belastningene i barnevernets arbeid*», hvordan oppleves det å jobbe som saksbehandler i barnevernet? Hun gjorde en kvalitativ undersøkelse med saksbehandlere om emosjonelle belastninger. Hvor Torfelt har sett på om de emosjonelle belastningene man får av å jobbe i barnevernet kan påvirke de ansattes arbeid. Dette vil være relevant til min oppgave da det beskriver en av konsekvensene med medias fremstilling av barnevernstjenesten. Videre finne jeg Ingvild Johansen rapport for statistisk sentralbyrå relevant for min oppgave. I rapporten beskriver hun turnover i det kommunale barnevernet, hvor hun ser på personer som kommer til og personer som forlater det kommunale barnevernet i spesifikke kommuner i en tidsperiode fra 2010 til 2011 (Johansen, 2014).

3. Det kommunale barnevernets rolle og mandat

3.1 Hva er et barnevern?

Barnevernet er et offentlig organ som er til for å beskytte og bistå barn og dens familie. Ansatte i barnevernet er lovpålagt å praktisere Barnevernloven som kom 17.juni 1992 kom lov om barnevernstjenester (Barnevernloven, 1992), som norske barnevernsansatte jobber

etter. Loven viser tydelig hva som er ansvaret til de forskjellige etatene innenfor staten, kommunen og fylkeskommunen. Nordby beskriver barnevernets oppdrag slik:

«For det første skal barnevernets inngripen ha en faktisk konsekvens for barnet her og nå. Samfunnets velferdsapparat som barnevernet er en del av, har plikt til å sørge for at barn ikke utsettes for omsorgssvikt, men kan leve innenfor rimelig trygge, omsorgsfulle og forutsigbare rammer»(Nordby, 2013:49).

Det er det kommunale barnevernet som i hovedsak utøver barnevernsarbeidet som er hjemlet i barnevernloven. Barnevernets hovedoppgave å sikre at barn og unges rett til beskyttelse og omsorg blir opprettholdt, og i barnevernloven står barnevernets hovedoppgave nedfelt i barnevernloven §1-1. Her står det at:

«formålet med denne loven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår»(Barnevernloven, 1992).

Loven kan alltid tolkes forskjellig, men det vil være hensiktsmessig å nevne at det er viktig å nevne at alt barnevernet gjør skal være forankret i lovverket, dette vil si at de handlingene de foretar seg skal være legale. I Norge så skal omsorg og oppdragelse i første rekke være foreldrenes ansvar(Regjeringen, 2001). Selv om det i første rekke er foreldrenes ansvar, så har barnevernet et ansvar å hjelpe barn og foreldre som er i en vanskelig livssituasjon, hvor barnevernet er en garanti for at alle barn og unge skal sikres god omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter. For at barnevernet skal kunne sikre omsorg og trygghet er det viktig med et godt samarbeid(Solstad, Follesø, & Mevik, 2014:13).

Barnevernet som en etat kan ofte virke skummelt og lukket. Barnevernet jobber for å beskytte barn og unge mot omsorgssvikt og passe på at barn ikke lider fysisk eller psykisk overlast. Hvis en slik situasjon skulle oppstå har barnevernet en plikt til å undersøke hvordan barnet har det og eventuelt iverksette nødvendige tiltak. Barnevernets arbeid er i hovedsak å hjelpe og støtte familier slik at de skal kunne håndtere sitt oppdrageransvar, men barnevernet har også en plikt til å gripe inn hvis dette ikke skulle fungere(Regjeringen, 2001). Det er viktig å poengtere at barnevernet ikke jobber alene, det er andre offentlige etater og fagpersoner som skal være med på å ta ansvar for familien og barnet hvis det skulle være behov for det.

3.2 Det offentliges subsidiære ansvar

Før vi går inn på barnevernets arbeid i forhold til lovverket er det viktig å få på plass noen viktige aspekter. Som nevnt tidligere er det i utgangspunktet foreldrene som har ansvaret for barna sine. Barneloven viser til forholdet mellom barn og foreldre, under dette så er reglene om hvem som regnes å være barnets foreldre og hvem som skal ha det foreldreansvaret, hvor barnet skal bo og samvær etc. Dette er viktig bakgrunnsstoff for å kunne ha en bredere forståelse av hvordan barnevernloven og det systemet som følger med barnevernloven(Bendiksen & Haugli, 2015:161).

Det er mye som kan ses i sammenheng med hverandre når det kommer til barneloven og barnevernretten, men fokuset endres når de barnevernsrettslige sidene diskuteres.

Barnevernretten omhandler det offentliges subsidiære ansvar for barn. Når vi snakker om det offentlige subsidiære ansvar, refereres det til hvilket ansvar det offentlige har og hvordan de skal arbeide ut ifra de grunnleggende prinsippene. Sentralt ligger også hvilke tiltak som skal iverksettes i forhold til barn og familier, hva eventuelt innholdet i tiltaket skal dreie seg om, når inngrep i familien kan gjøres og spesielt ut ifra hvilke vilkår(Bendiksen & Haugli, 2015:161). Foreldrene har det primære ansvaret for barnet, og det er mange foreldre som ivaretar dette ansvaret de har på en redelig måte, men hvis foreldrene ikke ivaretar dette så kommer det offentlige inn. Det offentlige har et subsidiært ansvar, med tanke på at barn har grunnleggende rett til liv, utvikling og omsorg, og hvis foreldrene ikke makter å ta vare på sitt barn, må det offentlige sikre barnets rettigheter(Bendiksen & Haugli, 2015).

Når det er snakk om et barnevernstiltak er det viktig å tenke på at det er det offentlige som griper inn i et familieliv. Her vil det bli tatt hensyn til det som vil være til det beste for det barnet det gjelder. Det er nettopp her kommer legalitetsprinsippet inn, som viser til at offentlige inngrep krever hjemmel i lov, hvor det stilles krav til hjemmelens klarhet(Bendiksen & Haugli, 2015:163).

Et tiltak fra barnevernet vil være et inngripen i et familieliv som er beskyttet etter Grunnloven §102, hvor det står at:

«Alle har rett til respekt for privatlivet og familielivet sitt, for heimen sin og kommunikasjonen sin. Det må ikkje utførast husranskingar, så nær som i kriminelle tilfelle. Dei statlige styresmaktene skal sikre eit vern om den personlege integriteten»(Grunnloven, 1814).

Barnevernet og barnevernloven bygger på det mildeste inngreps prinsipp, som går ut på at tiltaket som blir gitt ikke skal gå ut fra de rammene og formålene tiltaket skal hjelpe mot. Det mildeste tiltaket som kan være egnet, skal benyttes.

Det mildeste inngrepsprinsipp henger sammen med det biologiske prinsipp, hvis det frivillige tiltaket som er gitt av barnevernet fungerer skal ikke omsorgen overtas. Det biologiske prinsipp bygger på at barn normalt skal kunne vokse opp sammen med sin familie og foreldre, og hvis dette ikke er mulig skal de kunne ha kontakt med hverandre. Alt som gjøres av barnevernet skal være til barnets beste.

3.3 Barnets deltakelse

Bestemmelser blir ofte tatt uten barnets deltakelse i barnevernssaker. I barnekonvensjonen handler artikkel 12, 13 og 14 om barns rett til å delta i saker som omhandler dem. Den som blir benyttet her er artikkel 12 som beskrives slik:

«1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet»(Barnekonvensjonen, 1989:13)

«2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett»(Barnekonvensjonen, 1989:13).

Barnet har rett til å delta og bli hørt i barnevernssaker. Som nevnt tidligere er det viktig at deres stemme kommer frem når det gjelder hensynet til barnet. Barnet vet i noen situasjoner hva som kan være til det beste for dem, og i andre situasjoner er det ikke alltid slik. Men å høre barnets stemme og meninger er viktig i forhold til det videre arbeidet med barnet og familien. Et eksempel på når det er viktig å ta hensyn til hva barnevern vil, kan være avlastning i helgene. Da kan barnet uttrykke et ønske om hvor den helst vil være, for eksempel hos besteforeldre eller andre i nær omgivelse. Voksne tar ofte på seg en rolle hvor de innimellom vet bedre om hva som er best for barnet, enn barnet selv(Strandbu, 2011:35). Ved barnets deltakelse i saker som angår dem beskriver Strandbu det slik:

«Vi skal se barn, og barn skal bli hørt»(Strandbu, 2011:35).

Det er viktig at man ser på barnet som et eget individ. Vi er opptatt av barnets rettigheter, deres synsvinkel. Det er ingen som kan forklare barnets situasjon god nok utenom barnet selv. Det vil derfor være hensiktsmessig å la barnet delta i saker som omhandler dem så lenge de er

i stand til å ta stilling til hva som skjer rundt dem. En sak hvor det omhandler omsorgssvikt, vil det være vanskelig å la barnet få bestemme, fordi det ikke alltid er like lett å forstå omfanget av slike saker.

3.4 Etikk i barnevernsarbeid

Etikk i barnevernsarbeid er viktig for at de ansatte skal kunne ta riktige avgjørelser når det kommer til barnets beste. Konsekvensetikk og pliktetikk er sentrale begreper innenfor barnevernsarbeid.

«Barnevernsarbeid involverer grunnleggende etiske dilemmaer om tvil og usikkerhet rundt barn og unges omsorgssituasjon»(Nordby, 2013:44).

Konsekvensetikk er viktig innenfor barnevernsarbeid. Grunnen til at det er viktig gjenspeiler barnets omsorgssituasjon. Nordby beskriver konsekvensetikk slik:

«Det er handlings konsekvenser som bestemmer dens etiske status. Har handlingen gode konsekvenser, er den god. Har den konsekvenser som ikke er gode, er den ikke god»(Nordby, 2013:47).

Å analysere en bekymringsmelding som kommer inn til barnevernet ved å tenke på hvilke konsekvenser dette kan ha for det involverte barnet handler om konsekvensetikk. Det å kunne vurdere barnets situasjon ut ifra de beskrivelsene man har fått oppgitt, forteller de ansatte i barnevernet om hvilken situasjon barnet er i. Vil det være etisk riktig å la barnet bli i hjemmet eller burde man få barnet ut av situasjonen? Det er viktig å tenke på hvilken konsekvens dette kan ha for barnet i nåtid eller fremtid. Alt som kan ha en konsekvens for barnet, er viktig å ha med i betraktning om hva som skal foregå fremover.

Det er viktig å tenke på at konsekvensetikk ikke bare omhandler barnevernet arbeid, men også hvordan barnevernet er organisert. Det er ikke alltid at barnevernets handlinger får gode konsekvenser, noen ganger kan barnevernets handlinger føre til flere problemer enn det var i utgangspunktet. Dette beskriver Nordby slik:

«Hvis man for raskt gjør en vurdering av hva som er riktig og galt, ut fra en oppfatning av at en sak hører hjemme i en definert kategori det det «alltid» er riktig å handle på en bestemt måte, kan konsekvensene faktisk bli at man påfører barnet større vanskeligheter gjennom forsøkene på å hjelpe»(Nordby, 2013:52).

Det Nordby prøver å beskrive i avsnittet over er at å ville barnets beste, ikke nødvendigvis blir til det beste for det barnet.

Pliktetikken har sin opprinnelse fra Immanuel Kant, og Norby beskriver det slik:

«Kants etiske grunnprinsipp er at vi gjennom handling skal vise at vi respektere andre menneskers oppfatninger av hvordan de ønsker å leve livet sitt»(Nordby, 2013:82).

I følge Kant er det viktig at man følger de etiske grunnprinsippene fordi vi har en moralsk plikt til å gjøre dette. Barnevernsarbeidere har en plikt til å gjennomføre en undersøkelse hvis de får inn en bekymringsmelding. Når barnevernet får inn en bekymringsmelding handler de, ut ifra en gitt situasjon, men også bestemte normer og regler. I følge Nordby mente Kant at disse normene måtte samsvare med at andre også godtok de samme normene(Nordby, 2013:83). Barnevernsansatte handler ut ifra bestemte normer og regler, det er slik deres arbeid kan bli gjennomført. De *konkrete* normene som vi handler ut ifra, betegnet Kant som maksimer.

4. Det kommunale barnevernet i media

4.1 Fremstillinger av barnevernet i media

Som tidligere beskrevet i innledningen er det ofte det kommunale barnevernet som blir omtalt når media omtaler barnevernet. En viktig grunn til dette kan være at det er det kommunale barnevernet som anses å være i direkte kontakt med familien(e). Medieoppslagene er ofte beskrivelser av enkeltsaker, hvor familiene opplever situasjonen som vanskelig og konfliktfylt. Solfrid Rød skriver i Fontene at massiv kritikk i media og sosiale medier er en del av hverdagen(Rød, 2015b). Det kommunale barnevernet har ansvaret for om det skal settes i gang en undersøkelse i en familie og det er de som har ansvaret for om foreldrene har god nok kompetanse og omsorgsevne. Når barnevernet må vurdere om en familie har god nok kompetanse, så er det viktig å understreke at det er sakkyndige involvert. Hvis det er hendelser som vold eller overgrep innad i en familie, er det politiet som etterforsker saken, da barnevernet ikke har mandat til å gjøre det. Likevel er det som oftest det kommunale barnevernet som får kritikk og blir omdiskutert offentlig(Rød, 2015b). Det kommunale barnevernet trenger tillit for å kunne gjøre jobben sin, og deres legitimitet og omdømme blir svekket når media fremstiller saker negativt. Sakene som kommer frem i media vil ofte være unyansert. Dette kan ses i sammenheng med at barnevernssaker ofte kan anses som en interessekonflikt mellom tre parter, hvor den ene parten vil fortelle, den andre ikke kan fortelle og den tredje som må tie. Dernest vil det kildemessig være en utfordring.(Figenschow et al., 2006:40) Denne oppgaven vil derfor basere seg på erfaringer og refleksjoner om medias rolle i forhold til barnevernsansattes arbeid blant ansatte i det kommunale barnevernet.

4.2 Medias samfunnsansvar

Mediene har et samfunnsansvar, og det vil være hensiktsmessig å vite hvilke kriterier de jobber ut ifra. Pressens faglige utvalg(PFU) og Vær varsom-plakaten(VVP), viser til noen av det.

«Norsk journalistikk har en egen profesjons- og bransjeetik. Denne etikken er formalisert og styrt av bransjen selv gjennom Norsk Presseforbund, som er en paraplyorganisasjon for en rekke organisasjoner i pressen. Det viktigste formelle organet i pressens selvdømmeordning er Pressens Faglige Utvalg»(Duckert & Karlsen, 2017:18). Pressens faglige utvalg passer på at det som skjer i pressen er etisk forsvarlig.

Vær varsom plakaten, heretter VVP har flere punkter som skal legges til rette for at både redaktøren og de ansatte skal kjenne de etiske normene og pliktene når de arbeider. De fire punktene VVP holder seg til er pressens samfunnsrolle, integritet og troverdighet, journalistisk atferd og forholdet til kildene og publiseringsreglene(Presseforbundet, 2015).

Pressens samfunnsrolle er viktig, og den arbeider med en fri og uavhengig presse, vi kan ytre våre meninger(ytringsfrihet), få informasjon(informasjonsfrihet) og få trykt ulike historier(trykkefriheten). Dette er grunnelementene i et demokrati. Som nevnt tidligere så er pressens oppgaver å gi informasjon, en viktig del av hverdagen, og de har et spesielt ansvar for at ulike saker blir dekket. De skal avdekke kritikkverdige forhold og fortelle oss hva som foregår i samfunnet (Presseforbundet, 2015).

Integritet og troverdighet handler om redaktørens fulle og personlige ansvar for mediets innhold, her er det etiske essensielt. Det kommer frem at redaktøren skal opptre fritt og uavhengig overfor personer eller grupper som kan ha en innflytelse på det redaksjonelle innholdet. De må ikke motta penger eller varer som kan skade historiens troverdighet (Presseforbundet,

2015). Det skal være et klart skille mellom journalistikk og reklame, da skjult reklame samsvarer ikke samsvarer med god presseskikk. På bakgrunn av det, skal det derfor alltid være klart og tydelig hva som er kommersielt innhold.

Journalistisk atferd og forholdet til kildene. Hvilke kilder en bruker har mye å si for troverdigheten til sakene som blir publisert. Kilden som informerer skal identifiseres med mindre det kommer i konflikt med kildevernet eller tredjeperson. Man skal alltid være kritisk

til valg av kildene og det er derfor viktig at informasjonen som kommer inn blir kontrollert og er korrekte. Kildene pressen benytter seg av skal vernes, og det anses å være et grunnleggende prinsipp i et fritt samfunn. Dette er essensielt for at pressen kan fortsette sitt arbeid.

Opplysninger som navn, bosted, og annen identifiserbar informasjon skal ikke gis ut med mindre det er blitt avtalt med kilden(Presseforbundet, 2015).

Publiseringsregler, hvordan all informasjon som er innhentet blir presentert til resten av befolkningen. Det skal vises respekt for menneskets identitet, privatliv, etnisitet etc. Barn har fått et eget punkt i VVP som viser til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barnet, punkt 4.8 som lyder slik: «*Når barn omtales, er det god presseskikk å ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barnet. Dette gjelder også når foresatte har gitt samtykke til eksponering. Barns identitet skal som hovedregel ikke røpes i familietvister, barnevernssaker eller rettsaker*»(Presseforbundet, 2015).

5. Teori

I min oppgave har jeg valgt å fokusere på teorier om makt og tillit, da jeg mener disse faktorene er relevant til min problemstilling. For å belyse dette har jeg benyttet meg av en artikkel som heter *tillit og makt-tre sammenhenger* av Harald Grimen. Denne artikkelen beskriver hvordan makt og tillit henger sammen, og hvordan makt og tillit kan benyttes/utnyttes på forskjellige måter.

Videre har jeg benyttet meg av en studie fra Australia av Chris Lloyd, Robert King og Lesley Chenoweth som heter: *Social work, stress and burnout: A review*. Dette er en studie som viser til hvordan stresset sosialarbeidere blir utsatt for kan føre til utbrenthet blant ansatte i sosialt arbeid.

Jeg har også benyttet meg av artikkelen *A longitudinal study of stress and satisfaction among child welfare workers*» av Sandhya Rao Hermon og Rose Chahla. Deres studie går ut på stress og tilfredsstillelse innen barnevern, spesielt i forbindelse med barnevernsansattes beskyttelse.

Tilslutt vil jeg nevne artikkelen *Child Protection and the media: Lessons from the last three decades*» av Patrick Ayre. Artikkelen går ut på hvordan barnevernsorganisasjoners skandaler blir hetset i mediene, fordi de ansatte blir sett på som den skyldige part i saker hvor barn har omkommet.

Studiene nevnt ovenfor vil bli brukt i oppgaven for å støtte opp under mine resultater, da de tar opp mange av de samme momentene som jeg gjør i min oppgave. Det at det finnes studier som viser til hets og kritikk av barnevernet i andre land, viser at dette ikke bare skjer i Norge. Forsknings fra, for eksempel, Australia, England og USA viser til hvordan belastninger og mediedekning kan ha en innvirkning på ansattes arbeid i barnevernet.

5.1 Makt

Teori kan beskrives som en forenkling av virkeligheter og selve begrepet teori kommer fra det greske ordet «theoreo» som betyr *jeg ser på* (Aadland, 2013:48).

Makt vil bli benyttet som en teori grunnlag i denne oppgaven for å vise til hvordan makten utøves i mediene og den kommunale barnevernstjenesten. Makt er et begrep som kan innebære en mulighet til å oppnå et mål mot andres frie vilje og interesse (Merkelsen, 2007). Makt er spredd overalt i sosiale systemer og det utarter seg på forskjellige måter og blir utøvd av både individer og gjennom strukturer (Askeland Aga, 2011). Utøvelsen av makt kan ikke ses på uten kontekst og makt utspiller seg i konkrete kontekster og vil bare kunne avdekkes i den spesielle konteksten (Thorsen, Vabø, & Dahle, 2001:37). Makt kan foregå skjult eller åpent, og det er derfor viktig å se på hvem som har makt. Det er ikke tilfeldig at politiske og rettslige systemer blir ansett som maktapparater.

I helsesektorene blir det utøvd makt, kontroll og tvang som kan få konsekvenser for de som er involvert (Askeland Aga, 2011:50). De ansatte i barnevernstjenesten har et mandat til å utøve makt i form av tvang (Hutchinson, 2007:57). Dette kan ses i sammenheng med barnevernsarbeid, da de ansatte har makt til å gå inn i familiens private sfære å hente ut et barn av hjemmet. Men det er viktig å tenke på at barneverntjenesten forvalter makt på vegne av et system, hvor hensynet til barnet står høyest. Men det er vesentlig at de ansatte i barnevernet er bevisste over sin maktutøvelse i sitt arbeid. Møtet mellom barnevernsansatte og brukere er preget av en usynlig makt. Denne typen makt blir beskrevet slik:

«Det påpekes at det typiske kjennetegnet på denne makten er at den vanligvis ikke oppfattes av de berørte partene» (Askeland Aga, 2011:144).

Dette er fordi denne makten er skjult og holdes skjult under et dekke fordi ansatte i barnevernstjenesten jobber for å etablere en god relasjon og prøve å hjelpe de brukerne som kommer til barnevernet, og vil derfor ikke reflektere over makten som er der.

Det blir beskrevet at makt finnes i alle relasjoner, og makt vil derfor også finnes i mediene. Når vi diskuterer media og medias makt, vil dette i hovedsak handle om deres formidling i befolkningen, men også aviser, tv og radio(Merkelsen, 2007:38). Merkelsen beskriver videre at det som karakteriseres som nyhetsformidlende media beskrives slik:

«Er dels deres fokus på aktuelle, samfunnsrelevante emner og dels den funksjon, de har i det moderne demokrati som bindeled mellom det politiske system og befolkningen som helhet»(Merkelsen, 2007:38).

Beskrivelsen til Merkelsen er grunnen til at mediene blir kalt *den fjerde statsmakt* og *vaktbikkje*. De jobber for at befolkningen skal holde seg oppdatert på hendelser i hele verden. Men det er viktig å tenke på hvordan sakene blir fremstilt. Askeland forklarer at *manipulasjon* er en form for maktutøvelse, hvor den involverte parten blir tatt fra sin posisjon og den maktutøvende får kontroll over den andre. Dette vil kunne ses i sammenheng med hvordan brukere av barnevernstjenesten velger å gå til media for å formidle sin sak, de ansatte i barnevernet vil miste kontroll over sin posisjon(Askeland Aga, 2011). Dette betegner Askeland som kommunikasjonsmakt.

«Makt gjennomsyrrer profesjonell praksis. Profesjonelle har makt til å konstruere livet til andre gjennom det dei observerer, spørsmål dei stiller, og det dei skriv. Det kan skje maktovergrep i møte om individuelle planar og i barnevernssaker med tvang» (Askeland Aga, 2011:50).

Det er viktig å tenke på at makt finnes i mange kontekster. Det vil derfor være viktig for både barnevernsarbeidere og mediene å tenke på hvilken makt dem innehar og hva de kan gjøre med denne makten. Spesielt hvordan denne makten kan påvirke arbeidet til barnevernet og omvendt. Makt blir et sentralt begrep for å få en forståelse av hvordan makt kan påvirke de involverte partene i barnevernssaker, hvor de fleste barnevernssakene er tøffe og komplekse.

5.2 Tillit og mistillit

Tillit vil også bli benyttet som en sentral teori for å vise til hvordan det kommunale barnevernet og media jobber for å få skape tillit i befolkningen. Tillit kan beskrives som *samfunnets lim, smøremiddel og grunnmur*(Grimen, 2009:11). Samhandling mellom personer som stoler på hverandre, kan anses som en gode. Men tillit kan også få konsekvenser, for eksempel i kriminelle miljøer. Grimen(2009) skriver videre at tillit kan være en måte å lure mennesker på, hvor tillit kan bli sett på som en maktutøvelse, herunder hvor tillit kan åpne dørene for muligheter hvor man kan bli utnyttet.

«Lit til ein person på ein annan person, opnar han eit handlingsrom som han ventar at den andre vil bruke i samsvar med ønska, interessene eller viljen hans»(Grimen, 2001: Innledning, 1).

Dette kan ses i sammenheng med den tilliten brukerne av barnevernstjenesten kommer med. Barnevernet kan føles som siste utvei, for mange brukere, hvor dette kan resultere i at barnevernet oppnår en type makt og tillit som ingen av partene er klare over. Dette vil kunne åpne et handlingsrom hvor den ansatte i barnevernet kan misbruke tilliten til brukeren. Barnevernstjenesten jobber med å hjelpe barn men også for å få tillit i befolkningen, slik at barnevernet skal anses som en ressurs.

Medias negative vinklinger av barnevernet kan føre til en mistillit til barnevernstjenesten. Barnevernet har i over en lengre periode blitt omtalt negativt i mediene(Stang, 2007), og dette kan være en av grunnene til at barnevernets tillit i befolkningen har ført til en mistillit. Mistillit og tillit forklarer Grimen slik:

«Tillit er funksjonelt og mistillit er dysfunksjonelt»(Grimen, 2009:92).

Mistilliten barnevernet har fra befolkningen kommer ikke nødvendigvis bare fra mediene, mistillit kan overføres, min mistillit til en organisasjon kan overføres til mine venner eller familie. Dette handler om brukernes mistillit til barnevernet som de kan overføre til andre i befolkningen. I en etat som barnevernstjenesten vil det være lettere å oppnå mistillit enn tillit, og Grimen beskriver mistillitens påvirkning slik:

«Det kan rive grupper og institusjoner i stykker og forsterke seg i en negativ spiral. Sterk mistillit innebærer ukontrollert risikoberedskap. Alt tolkes i verste mening. Det er grunn til å tro at mistillit kan vokse ved å nære seg selv» (Grimen, 2009:94).

Mistillit til noen eller noe, kan ødelegge deres omdømme og legitimitet. Barnevernets omdømme kan bli svekket på grunn av de negative medieomtalen. Media på sin side har en tillit i befolkningen, som vi har nevnt tidligere, fordi de fokuserer på aktuelle, samfunnsrelevante temaer, og barnevernet er samfunnsrelevant. Ved at mediene retter et kritisk søkelys mot barnevernstjenesten kan det gjøre at barnevernets tillit i befolkningen synker. Mediene har den siste tiden vært opptatt av enkeltsaker, noe som kan gjøre det vanskelig for de ansatte i barnevernet å ta del i debatten på grunn av taushetsplikten. Dette kan også være en faktor til barnevernets mistillit i befolkningen. Det er viktig å tenke på at barnevernets tillit i befolkningen vil gjøre deres arbeid lettere, og spesielt for de brukerne som

velger å ta kontakt med barnevernstjenesten. Barnevernets oppnåelse av tillit i befolkningen vil være essensielt i deres fremtidige arbeid.

6. Barnevernet i utvikling

Kommunikasjonsstrategien *Barnevernet-en hjelper* 2013-2016 ble ikke funnet på bufetat sine sider, jeg måtte derfor sende mail til sistnevnte for å få denne.

Barnevernets arbeid er stadig i utvikling, og det kan vi se gjennom de ulike kommunikasjonsstrategiene som er utarbeidet. Dette gjelder både barnevernets arbeid med mediene, men også økningen av innvandrerbarn i Norge. For at barnevernet skal kunne jobbe målrettet mot å hjelpe barn og unge som lever under dårlige kår er det viktig at det stadig er utvikling. Både når det kommer til nye tiltak, men også hvordan barnevernet jobber.

Barnevernet jobber for å forebygge problemer hos barn og unge, samtidig som de skal hjelpe med veiledning og hjelp i familien. Barnevernet må samarbeide med andre etater, familier og barn, men også nettverket rundt barnevernet.

«Barnevernet er under betydelige organisatorisk og faglig forandring. For det første skal samarbeidet blir bedre mellom barnevernet, pedagogisk-psykologisk tjeneste, helsevesen, barnehager og skoler»(Gjertsen, 2007:15).

Medvirkning fra barn vil også bli lagt vekt på. For at samarbeidet mellom barnevernet og andre etater skal bli bedre og forebyggende, vil dette kreve nye kompetansekrav til de ansatte i barnevernet. Det vil være viktig med et tverrfaglig og tverretatlig samarbeid for å kunne forstå de komplekse problemene barn og unge har. Endringene som kommer er fra offentlige dokumenter for at barnevernet skal bli forebyggende. NOU 2000:12 er at av de offentlige dokumentene som handler om barnevernet i Norge, og deres arbeid for p bli bedre. I NOU 2000:12 står det skrevet at barnevernet er en velferdsstat som bygger på verdien hvor menneskeverd er det overordnede. I forhold til hvordan barnet skal representeres beskriver NOU 2000:12 det slik:

«Hvert enkelt barn representerer en ukrenkelig verdi, og barnets behov for vern og vekstvilkår er overordnet alle andre hensyn. Ivaretagelse av personlig integritet handler om den enkelte rett til å få vernet sin selvrespekt og få utviklet tiltro til egne ener og fremtidsmuligheter(NOU 2000:12, :8).

Forebyggende arbeid i barnevernet er mye omdiskutert, og innenfor barnevernet så operer de med to begreper når det kommer til forebyggende arbeid, generell og individuell. Men

begrepene primær, sekundær og tertiær forebygging er også sentralt. Disse begrepene stammer fra medisinsk tradisjon (Gjertsen, 2007:21). Videre beskriver Gjertsen de tre begrepene slik:

«Primærforebyggende tiltak skal nå ut til alle barn og unge i deres miljø. Sekundærforebyggende innsats rettes mot utsatte grupper, og tertiærforebyggende tiltak kan kalles hjelpetiltak etter lov om barnevernstjenester» (Gjertsen, 2007:21).

Dette er tiltak som barnevernstjenesten jobber ut ifra for å hjelpe barn og unge, og familier. Barnevernet har de siste årene stått i konflikt med mediene, og kommunikasjonsstrategien *et åpent barnevern* har blitt satt i gang i barnevernet fordi barnevernet må jobbe mer med omdømmet sitt, men også deres håndteringen av mediene. Barnevernet, som vi har nevnt tidligere, er avhengig av å ha tillit i befolkningen. Det er viktig at deres arbeid blir sett og hørt. Jeg vil nå gå gjennom de kommunikasjonsstrategiene *et åpent barnevern* og *barnevernet- en hjelper* for å belyse hvilke strategier som er satt i gang for at barnevernet skal utvikles men også kunne håndtere en slik problematikk som de har hatt med mediene de siste årene. En kommunikasjonsstrategi forteller oss om arbeidet i en organisasjon eller virksomhet. Denne strategien holdes kontinuerlig og er som oftest planer som varer over flere år. Disse planene kan også justeres underveis hvis det skal gjøres endringer.

6.1 Kommunikasjonsstrategier

Jeg vil i denne delen av oppgaven forklare hvordan barnevernets kommunikasjonsstrategier blir presentert. Jeg kommer til å ta for meg *et åpent barnevern* – kommunikasjonsstrategi for barnevernet (2008-2011) og *et åpent barnevern og barnevernet-en hjelper*, - Hvordan blir barnevernets oppdrag fremstilt i kommunikasjonsstrategiene (2012).

Vi har tidligere i oppgaven sett på hvordan barnevernet fremstilles i mediene, og det er ingen hemmelighet at barnevernet har jobbet med forskjellige kommunikasjonsstrategier gjennom årene for å styrke sin tillit til både familiene og resten av befolkningen.

6.2 Et åpent barnevern

Kommunikasjonsstrategi for barnevernet (2008-2011) handler om barnevernets arbeid for å bedre omdømmet til barnevernet og da spesielt med media. Et barnevern er avhengig av å ha tillit og legitimitet i befolkningen (Bufetat, 2008:2). I denne kommunikasjonsstrategien handler det om å forsterke arbeidet til de ansatte i barnevernet med mer åpenhet om tjenesten og hva dem gjør. Dette skal gjelde på alle plan, både i mediebildet og i lokalsamfunnene. De

skal vise seg for samarbeidspartnere, men også andre etater og de som kan vise bekymring for barnet.

Ansatte i barnevernet er kjent for utsagnet *ingen kommentar*. De viser til at dialog er et viktig redskap og at den kompetansen barnevernsansatte sitter med kan utgjøre en forskjell for barn(Bufetat, 2008:2). De ansatte skal kunne kommunisere og blir ansett som et kompetansekrav de skal forholde seg til. I forlengelse av dette forteller de om at det sjeldent dukker opp solskinnshistorier om barnevernstjenesten, men at de må hive seg på bølgen for å engasjere og få politikere på banen(Bufetat, 2008). Etter lanseringen av kommunikasjonsstrategien i 2004 hevder de at barnevernsarbeidere i kommunene har opparbeidet seg bedre kunnskap om medias arbeidsmåter. Barnevernet skal oppfattes som en positiv hjelper, og det er viktig å få dette frem(Bufetat, 2008).

Situasjonen nå er at folkets holdninger til barnevernet har endret seg fra 2006-2008, og det er flere som sitter igjen med et bedre inntrykk av barnevernstjenesten. Det vises til en nedgang på 10% fra 2000-tallet og til 2008, i forhold til holdningsendringer til barnevernet(Bufetat, 2008:3). Selv om holdningene til barnevernet har endret seg og det har kommet en nedgang på 10% er det fortsatt 50% som mener det ville vært vanskelig å melde inn en bekymringsmelding til barnevernstjenesten(Bufetat, 2008:3). Barnevernet omtales fortsatt i media, og nettopp på grunn av de følelsesmessige konfliktene i enkeltsaker. Ansatte i barnevernet sliter fortsatt med å komme med uttalelser til media, og de uttaler seg fortsatt sjeldent(Bufetat, 2008:3). I forlengelse av dette nevnes det også at de gangene barnevernet uttaler seg så viser det til at sakene blir balansert og saksorientert (Bufetat, 2008:3). Kommunikasjonsstrategien i barnevernet er viktig for kvalitetsutviklingen i barnevernet men også når det kommer til tillit til befolkningen.

Den siste medieanalysen som er fra 2006 viser til at:

«I tiden etter dette er den en tendens til at barnevernet i større grad er en del av en politisk dagsorden. Dette tar seg uttrykk i mediebilde med større preg av systemkritikk, med saker om f.eks barnevernets økonomiske rammer, barnevernets forhold til private aktører, rammevilkår for fosterforeldre og flere positive lederkommentarer om barnevernet i pressen. Det er en ønskelig utvikling av medieoppmerksomheten rundt barnevernet»(Bufetat, 2008:3).

Barnevernet jobber med et overordnet prinsipp når det kommer til barnets beste. Dette skal ses i sammenheng med kommunikasjonen om barnevernet. De jobber mot et felles mål når det kommer til barnevernet, og det er at:

«Åpenhet gir barnevernet større legitimitet. Da blir det bedre å være barn i barnevernet»(Bufetat, 2008:4).

De vil at alle skal bli bedre kjent med barnevernet, og spesielt barn men også den delen av befolkningen som ikke vet nok. De vil at befolkningen skal ha tillit til barnevernet og den jobben de gjør. Kommunikasjonen mellom barnevernet og befolkningen skal være tydelig og forklares enkelt, samtidig som de mener at det kommunale og statlige barnevernet skal være synkronisert og synlig(Bufetat, 2008:4).

6.2.1 Ambisjoner, utfordringer og løsninger

Det viktigste er at samarbeidspartnerne og brukere opplever kommunikasjonen med barnevernet som god. De viser til seks ambisjoner for det kommunikasjonsarbeidet barnevernet er en del av.

6.2.2 Alle barn skal bli bedre kjent med barnevernet

Utfordringen til første punkt er at inntrykket av barnevernstjenesten ofte er basert på medias fremstilling istedenfor brukerne og de ansattes egne fortelling. Den nye generasjonen danner sin mening om barnevernet på grunnlag av de tidligere uttalelsene om barnevernet. Det nevner også at det finnes mange barn som ikke vet hvordan de skal komme i kontakt med barnevernet(Bufetat, 2008:4).

Løsningen på dette kan være å informere barn og unge hvor de befinner seg, å være tilgjengelig på kommunikasjonskanaler barn og unge benytter seg av og gi informasjon om hvordan man skal komme i kontakt med barnevernet(Bufetat, 2008:4).

6.2.3 Barn og familier skal oppfatte barnevernet som deres hjelper.

Utfordringer tilknyttet punkt to viser til at offentligheten ikke kjenner til barnevernets virksomhet og de prinsippene, verdiene og kunnskapen barnevernstjenesten har om barns behov. Det nevnes også at barnevernstjenesten ikke alltid viser seg som en tjeneste med tilbud som er tilpasset behovet for det spesielle barnet (Bufetat, 2008:4).

Løsningen kan være å være på de plasser hvor barn og unge, samt deres foreldre er på. Det er også viktig at barnevernet kan ses på som en positiv ressurs som er der til å hjelpe barn og unge i vanskelige situasjoner de kan finne seg i. Få frem betydningen av arbeidet til barnevernet, men også være aktive når det kommer til brukermedvirkning (Bufetat, 2008:4).

6.2.4 Befolkningen skal ha tillit til barnevernet

Utfordringen til dette punktet kommer frem ved at arbeidet til barnevernet er mye omdiskutert når det kommer til inngripen i den private sfæren. De referer også til mediedekningen av enkeltsaker, som ofte ødelegger barnevernets tillit og omdømme. I forlengelse av dette skaper media skepsis til barnevernet (Bufetat, 2008:4).

Løsninger for barnevernet er å fokusere på barnets behov og tydeliggjøre at barnevernet bare vil det beste for barnet. Ved å få til dette må kommunikasjon og åpenhet være til stede. De må være med på å få nyansert og saklig mediedekning for å styrke barnevernets omdømme. Ved å få gjort noe med medias unyanserte fremstilling må de ta initiativ i forhold til media, stadig vise til utviklingen som skjer i barnevernet. Samtidig som åpenhet er viktig (Bufetat, 2008:5).

6.2.5 Barnevernet skal kommunisere med et tydelig og enkelt språk

Utfordringen til punkt fire kommer av at barnevernets fagspråk kan føles fremmed for de som benytter seg av barnevernets brukere og de utenforstående (Bufetat, 2008:5).

Løsningen kan være å gjøre språket enklere slik at de fleste forstår det, alltid gi brukerne forklaringen på fagtermer og forkortelser de bruker. Samtidig som de må utarbeide et felles informasjonsmateriell som kan gjelde for flere, istedenfor bare en familie (Bufetat, 2008:5).

6.2.6 Kommunalt og statlig barnevern skal være samordnet og synlig

Utfordringen knyttet til dette er at det i Norge finnes både et statlig og kommunalt barnevern, derfor er det viktig med samarbeid. De vil jobbe for at både det statlige og kommunale barnevernet skal være i samspill og synlige for befolkningen (Bufetat, 2008:5)(2008, s5).

Løsningen på dette er at informasjonen som kommer ut er fullstendig, uansett nivå. De skal benytte seg av faste talspersoner som taler for barnevernet, også når det kommer til det administrative og politiske. For å kunne få til dette er det viktig med gode kommunikasjonsrutiner mellom det kommunale og statlige barnevernet (Bufetat, 2008). Tilslutt så legger de ved at kommunikasjonen mellom fagorganisasjoner og interesserorganisasjoner skal være gode (Bufetat, 2008:5).

6.2.7 Ansatte i barnevernet skal ha trygghet og kompetanse til å arbeide mer åpent og utadventt

Utfordringen til dette punktet er at de ansatte i barnevernstjenesten spør om støtte og opplæring for å kunne takle en mer utadventt rolle. De negative og emosjonelle belastningene de ansatte møter på kan være en belastning for de ansatte. Det jobbes stadig for å øke

kunnskapen og kompetansen blant de ansatte når det kommer til å kommunisere til offentligheten (Bufetat, 2008:5).

For å finne en løsning til dette nevner de at de ansatte skal få veiledning og rom til å kunne reflektere over det faglige. Barnevernet burde prioritere eksterne tiltak istedenfor intern kommunikasjon. For å få til dette mener de det er viktig at ledelsen tilbyr kompetansetiltak i kommunikasjon og medietrening for de ansatte i barnevernstjenesten. Videre skriver de at barnevernet har gode rutiner og tiltak for mediehandling og støtte når det kommer til talspersonene til barnevernstjenesten. Når det kommer til utdanning mener de at kommunikasjons, og medietrening skal tas inn i utdanningene til barnevernspedagogene og sosionomene (Bufetat, 2008:5).

6.3 Barnevernet-en hjelper

Hvordan blir barnevernets oppdrag fremstilt i kommunikasjonsstrategien (2012) handler om at barnevernet skal skape trygge rammer for oppvekstvilkår for utsatte barn og familier.

Denne kommunikasjonsstrategien skal vise til en trygghet som skal hjelpe familier og barn som trenger hjelp. Dette skal de få til ved å vise til at barnevernet er et sted man kan få hjelp og vise kompetanse, involvering og være en lyttende hjelper (Bufetat, 2012:3). Samfunnet er i stadig endring og barnevernet må forholde seg til flere og en mer mangfoldig gruppe.

Barnevernet jobber og er avhengig av tillit. For at barnevernstjenesten skal kunne skape tillit er det viktig med informasjon og kjennskap til barnevernets arbeidsoppgaver. De henviser også til at ledelsen har et ansvar for kommunikasjonen (Bufetat, 2012:3). Ledelsen skal bruke kommunikasjon som et strategisk virkemiddel.

6.3.1 Situasjonen nå

Barnevernet i Norge er avhengig av at befolkningen har tillit og legitimitet til tjenesten. Siden 2004 har barnevernet jobbet med åpenhet og informering til befolkningen. Nå står barnevernet ovenfor nye utfordringer, og dette kobles opp til tillitsforholdet til innvandrere i Norge. Dette blir satt opp på grunn av spenning mellom jobben barnevernet gjør, men også spenning mellom hjelpetiltak og tvangstiltak. De nevner også at det ofte er tvangstiltakene som får mediernes oppmerksomhet (Bufetat, 2012:3-4).

6.3.2 Holdninger

Kommunikasjonsstrategien (2012) skriver videre at de fleste har tillit til barnevernets arbeid. Videre forteller de at befolkningen er opptatte av at de tiltakene som iverksettes skal skape

stabile forhold men også at de skal være til barnets beste. Holdningene til befolkningen viser at det fortsatt er store mangler om kunnskap i forhold til hvordan barnevernet jobber. Men ni av ti ville meldt ifra til barnevernet hvis det var fare for omsorgssvikt. Videre viser de til at fire av ti nordmenn ville kontaktet barnevernet hvis de hadde hatt behov for hjelp (Bufetat, 2012:4).

De viser også til holdningene som har vært stabile i tidsrommet 2006-2012. Men de positive holdningene har økt fra 18 til 26 prosent i tidsrommet 2003-2012. De som holder seg innenfor de nøytrale holdningene er på 34 prosent. De nevner også at det er flest kvinner som har et godt inntrykk av barnevernet, men at forskjellen mellom kvinner og menn er liten (Bufetat, 2012:4).

6.3.3 Barnevernet og innvandrerbefolkning

Her viser de til statistikken av barn og unge mellom 0-22 år som har innvandret til Norge. SSB, Dyrhaug og Kavle fra 2011. Kommunikasjonsstrategien viser til at det er 67 per 1000 barn som har fått tiltak fra barnevernet i 2009 (Bufetat, 2012:4).

6.3.4 Barnevernet kommunikasjonsmål: skal være en aktør som lytter, involverer og hjelper

Hovedmålet for kommunikasjon er at barnevernet skal være en som lytter, involverer og hjelper. Barnevernet i Norge skal være med å skape trygge oppvekstvilkår som er trygge og sikre de barna som er utsatte. De skal jobbe for at flere blir bedre kjent med barnevernets arbeid hvor de kan anse barnevernstjenesten som en hjelper. Dette blir da et arbeid hvor tillit blir et viktig begrep. De skal kunne dele den kunnskapen de innehar med andre etater (Bufetat, 2012:5).

6.3.5 Barnevernets rolle

De viser til at enkeltsaker preger dagens mediebilde og den offentlige debatten barnevernet er i. Videre skriver de at barnevernet ikke skal opptre som ofre, og at det aldri er synd på barnevernet, uansett hva barnevernet mener om kritikken (Bufetat, 2012).

«Barnevernet forvalter makt, og er i en posisjon i samfunnet der det er utsatt for kritikk fra enkeltpersoner, grupper eller interesseorganisasjoner» (Bufetat, 2012:5).

Barnevernet skal i sin kommunikasjon få frem faglighet på et generelt nivå. På de eksterne arenaene skal barnevernet kommunisere med tydelighet hvilken rolle de har som er en hjelper til barn, unge og familien. Denne hjelpen gis i hjemmet til spesielt barn og familier. Videre

skrives det at barnevernet må være ærlige når det kommer til den rollen de har fått tildelt. Barnevernets rolle omtales slik; deres rolle gir dem myndighet til å utrede og foreslå omsorgsovertakelse for å ta vare på de mest utsatte barnene i Norge (Bufetat, 2012:5).

6.3.6 Barnevernets målgruppe og ambisjoner: Barn, unge og familier i kontakt med barnevernet

Delmålet til dette punktet er at de som får hjelp av barnevernet er deres viktigste ambassadør. Det vil derfor være viktig å fremstille barnevernet slik at befolkningen forstår av barnevernstjenesten er der for å hjelpe, de skal synliggjøres ved at de er barnets og familiens støttespiller (Bufetat, 2012:6). Ved å få en tilknytning til befolkningen vil dette føre til en økning av tillit til tjenesten. Det skriver derimot at den kritikken som barnevernet får omhandler ikke barnets kritikk, men hvorfor hjelpen ikke kom før. Brukernes medvirkning er et viktig redskap for å skape tillit til tjenesten og videreutvikle barnevernet.

For at denne problematikken skal bli bedre mener de at informasjon om barnevernet burde gjøres der barna er. Samtidig vise til at brukermedvirkning er viktig (Bufetat, 2012:6).

6.3.7 Flerkulturelle

Delmålet her er å bygge gjensidig kunnskap om forståelse om barnevernstjenesten som skal vise til en trygg hjelper som kan skape en tillit blant innvandrere i Norge, og vise til en flerkulturell befolkning. Det finnes mange innvandrere i Norge, og språket kan være en utfordring. Her er det viktig at innvandrerbefolkningen får en forståelse av hvorfor velferdssystemet fungerer (Bufetat, 2012:6).

De skal forstå sine rettigheter, men også føle god kjennskap til brukermedvirkning. Videre så nevner de at tolk-tjeneste ikke er så godt utbredt, men samtidig at de tolkene de har ikke vil involvere seg i barnevernssaker. De nevner at det er flere som mener at barnevernet mangler kulturkompetanse. Derfor er det viktig at barnevernet jobber med å oppnå nok kompetanse på det feltet for å føle seg trygge på at deres kompetanse blir godt mottatt av innvandrere når det kommer til dialog. For å skape tillit er det viktig med kompetanseheving i barnevernstjenesten. For å bli bedre på dette området, er det viktig å skape arenaer hvor de kan fortelle om arbeidet. Et samarbeid med andre aktører er like viktig som før, få opp kulturkompetansen og videreutvikle tolk-tjeneste, men også bygge ned språk barrieren (Bufetat, 2012:7).

6.3.8 Befolkningen skal ha kunnskap om barnevernet som en hjelper og myndighetsutøver

Kunnskap om barnevernets samfunnsoppdrag er viktig for å kunne hjelpe de som er utsatt, som igjen er viktig for å skape tillit. Kommunikasjonen skal hjelpe å bygge kunnskap om barnevernstjenesten som en hjelper som er i stand til å skape trygget. Barnevernets nettsider er viktig å benytte aktivt for å hele tiden vise til tjenesten tilbud. Bekymringsmeldinger som kommer til barnevernet, blir ofte gitt av foreldrene selv som mener at de trenger hjelp. Selv om de fleste ville ringt inn til barnevernet hvis de hadde mistanke om omsorgssvikt, så er de usikre på om de ville ringt inn på egne vegne. Dette kan føre til at de som trenger hjelp kvier seg med å be om hjelp (Bufetat, 2012:7).

Det mangler kunnskap om barnevernets arbeid og for å bli bedre så mener de at det er viktig å aktivt kommunisere diverse utviklinger barnevernet har, men også jobbe mer med digital kommunikasjon når det kommer til befolkningen. Tilslutt så mener de det er viktig å alltid videreutvikle barnevernet som en åpent, og en tjeneste som alltid er tilgjengelig for befolkningen (Bufetat, 2012:7).

6.3.9 Samarbeidspartnere og interessenter

Barnevernet skal samarbeide med andre instanser for å kunne videreutvikle tilbud som barn kan få, dette skal gjøres ved å dele kunnskap, bruke tverrfaglige arenaer, både interne og eksterne. Å jobbe med andre instanser som er i kontakt med barn er viktig og nødvendig for å ivareta barnets behov og rettigheter. For å kunne gi god hjelp og kunne forebygge er det viktig med at alle samarbeider med å ivareta barnets interesser, men samtidig ha nødvendig kjennskap til andre hjelpetjenester (Bufetat, 2012:8). For at barnevernet skal kunne nå sine mål er det viktig at de systematisk og strategisk samarbeider med samarbeidspartnere.

Offentlige ansatte i forskjellige tjenester er lovpålagte å varsle barnevernet hvis det er bekymring for barnets omsorgssituasjon. Barnevernet ønske samtidig at de som jobber i lignende etater/tjenester samarbeider med barnevernet for å bygge kompetanse om familier og barn som er i risiko. Hvis kompetansen øker og en har kjennskap til barnevernet, vil dette kunne føre til tidlig innsats når det kommer til barn og unge som lever i risiko (Bufetat, 2012:8).

For å kunne bli bedre er det viktig at barnevernet samarbeidet med andre arenaer for å bygge en kompetanse med universitets- og høskolesektorer. Men de skal også jobbe for å bygge kompetanse gjennom samarbeid og samhandling med andre (Bufetat, 2012:8).

6.3.10 Ansatte delmål

De ansattes delmål skal være at barnevernet skal vise til trygghet og kompetanse hvor de kommuniserer godt, de skal også informere om sitt arbeid og hvilke tilbud de har og kvalitetssikre brukerne. Enkeltsaker dukker stadig opp i mediene og de ansatte føler i visse tilfeller ambivalens, blant annet på grunn av taushetsplikten de er pålagt, men også den utryggheten ved å snakke med offentligheten (Bufetat, 2012:8). Dette mener de kan være et hinder for at mediene og befolkningen skal få en nyansert fremstillingen av saksgangen og vedtakene som fremkommer i saksgangen.

For at de skal kunne bli bedre så mener de tydelig at kommunikasjon skal være et lederansvar, hvor det er viktig at barnevernets informasjons- og kommunikasjonstiltak skal ivaretas i deres oppvekstplaner i de forskjellige kommunene. De mener også at eksternt kommunikasjonsarbeid er viktig for å kunne bygge en god kompetanse. Tiltaksplanene må være kjente for de ansatte slik at de kan bli bedre. Tilslutt så er det viktig å vise tydelig hvordan barnevernsarbeidet fungerer, både til de ansatte men også ambassadørene (de som trenger hjelp) (Bufetat, 2012:9).

6.3.11 Medias delmål

Media sitt delmål handler om formidling av fakta, de skal holde seg relevante gjennom en god forståelse når det handler om barnevernets rolle i samfunnet. Ved hjelp av kommunikasjon skal de vise til sitt samfunnsansvar og fremstå som en hjelper, men samtidig en myndighetsutøver (Bufetat, 2012:9). Barnevernet burde være en del av debatten, og for at de skal få til det, må de være åpne men også kunne samarbeide med media. Selv om barnevernet er bundet av taushetsplikten, kan de alltid gi ut generell informasjon om hvordan barnevernstjenesten jobber med slike saker. Barnevernet må være mer frempå ved å informere om tall, fakta og utviklingen de har (2012:9). De ansatte i barnevernet må ikke bruke taushetsplikten som en unnskyldning til å ikke ta kontakt med media. Barnevernet må selv ta initiativ når det kommer til media.

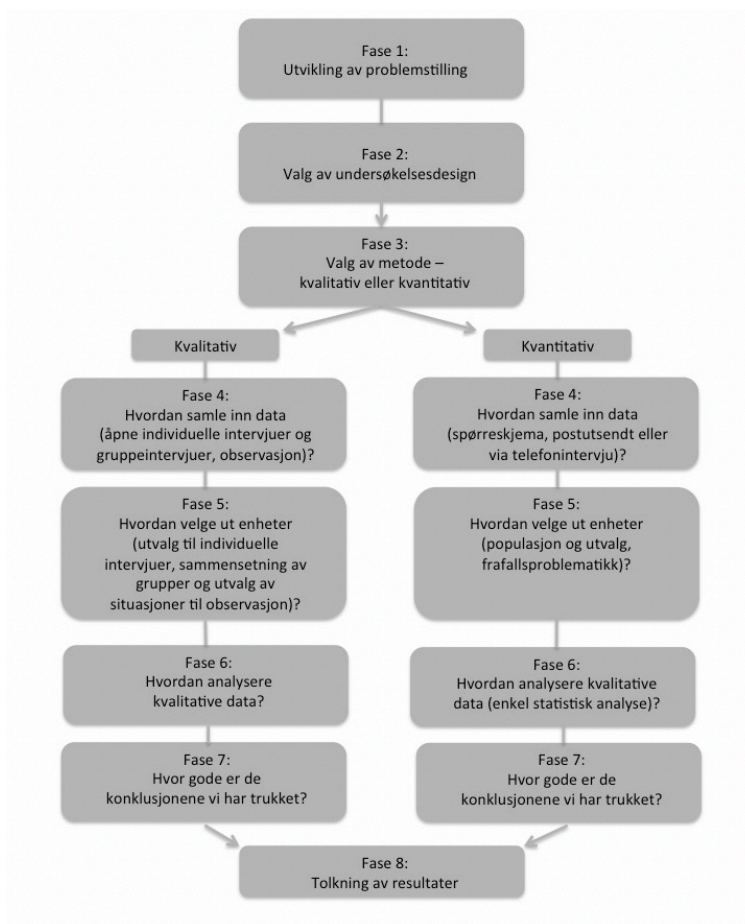
For at barnevernet skal bli bedre må de bygge på kunnskap, dette skal de gjøre ved å fortelle media om hvordan barnevernet jobber og hvordan organiseringen deres er. De skal også delta aktivt når det gjelder samfunnsdebatten om barnevernet, i forskjellige kanaler og arenaer (Bufetat, 2012:9).

7. Metode

I dette kapitlet vil jeg beskrive mitt forskningsdesign, med særlig vekt på metodevalg og prosessen for innsamling av empiri. Jeg vil se på det valgte forskningsdesignet, vitenskapsteori, og vurdere validitet og reliabilitet.

7.1 Valg av forskningsdesign

Jacobsen(Jacobsen, 2005) beskriver følgende faser i et forskningsdesign(figur 4.1):

Figur 4.1 Faser i undersøkelsesprosessen (Jacobsen, 2005, s. 65)

Et forsknings-/undersøkelsesdesign gir oss en beskrivelse av hvordan det vi skal undersøke blir gjennomført. Her er det for det første viktig at man avklarer hva og hvem man skal undersøke, og hvordan og hvor dette skal foregå. Forskningsdesignet tar utgangspunkt i den valgte problemstillingen(Jacobsen, 2005:87; Thagaard, 2013:60). Valg av forskningsdesign avhenger også av hvor mye kunnskap jeg selv har om problemstillingen jeg ønsker å undersøke, og hva som er gjort av tidligere forsknings. I dette tilfellet hadde jeg en del

kunnskap fra før om hvordan barnevernet fremstilles i media. Jeg gjorde også litteratursøk som viste at det er gjort en del studier av media og barnevernet, i hovedsak med medieoppslag som data. Jeg har som vist i introduksjonskapitlet om tidligere forskning funnet noe relevant forskning som kan knyttes til min problemstilling.

I mange undersøkelser ville det beste være å kunne gå både i bredden og dybden, men på grunn av ressursmessige hensyn(tid, økonomi) vil forskeren ofte være nødt til å velge enten en kvantitativ eller en kvalitativ tilnærming(Jacobsen, 2005:88). Dette gjaldt også i forhold til datainnsamlingen i denne masteroppgaven. Kvalitative undersøkelser kjennetegnes ved at man går i dybden i forhold til relativt få deltakere(Jacobsen, 2005:89), mens kvantitative undersøkelser forholder seg til et større utvalg av enheter og som oftest noen få variabler(Jacobsen, 2005:94).

Det er viktig å understreke at ingen av undersøkelsesoppleggene er bedre enn det andre. Det viktigste er som nevnt å velge seg det opplegget som passer best for den valgte problemstillingen og de ressursene forskeren har tilgjengelig med hensyn til tid, penger, mulige deltakere og så videre. Både kvalitative og kvantitative forskningsdesign har svake og sterke sider. Ved bruk av en kvalitativ tilnærming oppnår vi som nevnt dybdekunnskap, og vi får frem detaljer og nyanser som kan være spesielt viktige når vi utforsker en problemstilling der tilgjengelig forhåndskunnskap er begrenset. Det kommer som regel klart frem av kvalitative studier at de forholder seg til en spesiell kontekst og et spesielt fenomen(Jacobsen, 2005:90).

Kvantitative forskningsmetoder bidrar med bredde data og mange enheter og gir oss resultater som blir lettere å generalisere. En kvantitativ tilnærming brukes ofte for å beskrive hyppigheten eller omfanget av et fenomen(Jacobsen, 2005:134). Vi får her ikke samme innsikt i den enkeltes oppfatning som vi oppnår med et kvalitativt forskningsdesign.

Kvantitative metoder egner seg derfor best når vi har en viss forhåndskjennskap til fenomenet vi ønsker å undersøke, og når problemstillingen er relativt klar(Jacobsen, 2005:134).

Kvantitative metoder baserer seg på større distanse mellom forskeren og personene som deltar i prosjektet enn i kvalitative studier, og forskeren representerer prinsipielt en utenforstående og en iakttakende rolle innfor de personene som blir studert(Thagaard, 2013:19).

7.2 Valg av forskningsmetode i forhold til min problemstilling

Som nevnt i introduksjonskapitlet blir teori beskrevet som en forenkling av virkeligheten.

Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder kan knyttes til ulike vitenskapsteoretiske

tilnærminger. Slike tilnærminger bygger på ulike forståelser av verden og hva vi forstår som virkelighet, hva som er gyldig kunnskap/sannhet og hvordan vi som forskere bør forholde oss:

«Vitenskapsteorien har sitt nedslagsfelt i vitenskapelig forskning og drøfter hva som er gyldige veier til sannheten om ulike fenomener»(Aadland, 2013:48).

I min oppgave ønsker jeg å få en bredere forståelse om et bestemt fenomen, nemlig barnevernsansattes erfaringer med og synspunkter på medias fremstilling av det norske barnevernet og mulige konsekvenser av dette. Jeg har valgt en kvalitativ tilnærming for å utforske denne problemstillingen, da jeg har lite forhåndskunnskaper og ønsker i samhandling med mine deltakere få vite om deres hverdagslige livsverden. Hvor mine deltakere har et forhold til det jeg etterspør(Kvale, Anderssen, & Rygge, 1997:39). Jeg vil avklare deltakernes erfaringer og refleksjoner knyttet til et bestemt fenomen(Jacobsen, 2005:131). Kvalitative metode har et hovedmål, og det er å få frem beskrivelser og tolkninger som bare fenomenet man studere kan fortelle om. Silverman beskriver styrken på kvalitativ forskningsmetode slik:

«The main strength of qualitative research is its ability to study phenomena which are simply unavaiable elsewhere» (Silverman, 2006:43)

I likhet med Silverman beskriver Thagaard hvordan forskningsspørsmålet best kan belyses ved deltakernes egne beskrivelser av, og refleksjoner over, prosesser og meninger som ikke kan måles i kvantitet eller frekvenser, slik:

«I studier som er preget av en nær kontakt mellom forskeren og de personer forskeren studerer, som ved deltakende observasjon og intervju, gir kvalitative tilnærminger grunnlag for å oppnå en forståelse av sosiale fenomener på bakgrunn av fylldig data om personer og situasjoner»(Thagaard, 2013:12).

7.3 Kvalitative intervju som metode

Før jeg begynte med intervjuene til prosjektet måtte jeg tenke på min situering som forsker, jeg skal ikke komme inn til intervjuet med egne meninger og fakta, det er viktig at jeg lar mine deltakere fortelle slik de føler det uten å komme med mine egne subjektive tanker(Neumann & Neumann, 2012). I dette prosjektet har jeg valgt å benytte meg av det åpne, individuelle forskningsintervjuet:

«Formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å innhente beskrivelser av intervjupersoners livsverden, særlig med hensyn til tolkninger av meninger med fenomenene som blir beskrevet»(Kvale et al., 1997:39).

Kvale beskriver videre forskningsintervjuet som en mellommenneskelig situasjon, en samtale mellom to personer om et tema hvor begge er interessert (Kvale et al., 1997:73). Mik-Meyer og Järvinen beskriver intervjuetformen slik:

«Interviewet er et møte, hvor (mindst) to sæt af forudsætninger, holdninger og interesser brydes mod hinanden» (Järvinen & Mik-Meyer, 2005:29).

Derfor valgte jeg å gjennomføre intervjuet med mine deltakere ansikt til ansikt fordi dette kan gjøre det lettere for deltakerne å snakke om eventuelle følsomme temaer (Jacobsen, 2005:143). Jeg ønsker videre å gjennomføre intervjuene på deltakernes arbeidsplass, dersom ikke deltakerne ønsket at intervjuene skulle gjennomføres et annet sted. Dette ønsker jeg fordi jeg gjerne ville få et inntrykk av hvordan arbeidsplassen fungerte, og fordi jeg utforsket et tema som handlet om deltakernes arbeid.

I utarbeidelsen av intervjuguiden knyttet jeg opp til de temaene jeg ønsket å belyse i min problemstilling. Når jeg skulle utarbeide intervjuguiden måtte jeg bestemme meg for hvor pre-strukturert notatene mine skulle være. En pre-strukturell tilnærming forteller noe om man på forhånd bestemmer seg for noen temaer/elementer som man vil fokusere på mer enn andre (Jacobsen, 2005:144). Når dette er sagt så ble intervjuguiden min utformet på forhånd av intervjuene, med forskjellige spørsmål som baserte seg på de ulike temaene jeg ville forske på. Det sies at en slik pre-strukturert tilnærming vil anses som en lukking av datainnsamlingen. Men på den andre siden forteller det oss heller noe om at vi ønsker å fokusere på enkelte aspekter forbundet med intervjuet. Men jeg har likevel benyttet meg av en åpen tilnærming, med åpne og ikke lukkede spørsmål. Intervjuguiden ble brukt som en sjekkliste gjennom og på slutten av intervjuene for å kvalitetssikre at alle deltakerne ble spurt om de samme hovedtemaene.

Jeg gjennomførte åtte åpne, individuelle intervju. Dette har blitt gjort blant barnevernsatte i en norsk bykommune. Deltakerne har blitt intervjuet for å finne ut av hvilke erfaringer de ansatte i barnevernet har med medias fremstilling av tjenesten, hvilke konsekvenser og forslag til tiltak. Syv av åtte intervju foregikk på barnevernskontoret mens et foregikk hjemme hos deltakeren. Møtestedene ble valgt av deltakerne selv. Intervjuene foregikk ansikt til ansikt, og all informasjon ble tatt opp på båndopptaker. Intervjuene varte mellom 17 og 70 minutter. Etter at intervjuene var ferdig ble de transkribert ord for ord av meg.

7.3.1 Hovedtemaene i intervjuguiden

Hva er ditt forhold til media?

Hvilke erfaringer har du med barnevernets fremstilling i media?

Føler du at fremstillingen av barnevernet kan være misvisende?

Sitater/kommentarer fra en artikkel om at «barnevernet er i kritisk lys»

Taushetsplikten

Personlige påkjenninger på arbeidsplassen og ivaretagelse

Forslag til tiltak

7.4 Utvalg

Når jeg skal planlegge for rekruttering av deltakere er det viktig å tenke på at min undersøkelse vil være et utsnitt av tema, kontekst, tid, personer og hendelser (Jacobsen, 2005:170). Kvalitative studier baserer seg som regel på strategiske utvalg. Egenskapene (for eksempel kjønn), posisjonene (for eksempel stillingskategori og institusjon) og kvalifikasjonene (utdanning, praksis, erfaring) deltakerne har er definert som viktige i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver (Thagaard, 2013:60). Samtidig vil vi alltid måtte ta hensyn til hvilke deltakere som kan være tilgjengelige i praksis, ut ifra undersøkelsens problemstilling og faktorer som økonomi.

Tabell 1:

Intervju	Antall år yrkesutøvelse	Kjønn	Varighet Intervju min.
1	18	Kvinne	42
2	9	Kvinne	17
3	12	Kvinne	15
4	15	Kvinne	47
5	7,5	Kvinne	42
6	6	Mann	34
7	6	Kvinne	102
8	19	Kvinne	48

7.5 Vitenskapsteoretiske tilnærminger

I denne masteroppgaven jeg har som beskrevet over valgt å benytte med av en kvalitativ metodisk tilnærming i form av individuelle dybdeintervju. Kvale beskriver et kvalitativt forskningsintervju slik:

«som et intervju som har som mål å innhente beskrivelser av den intervjuedes livsverden, med henblikk på fortolkninger av de beskrevne fenomenene»(Kvale et al., 1997:21).

En slik metodisk tilnærming kan vitenskapsteoretisk knyttes til fenomenologi og hermeneutikk. Motsatsen er en positivistisk grunnlagstankegang. Askeland tar opp kritisk teori i forhold til positivisme, og beskriver det slik:

«Kritiske teoriar er teoriar som utfrodrar og stiller spørsmål ved den positivistiske forståinga av verda og samfunnet» (Askeland, 2011:26).

En positivistisk tilnærming gjerne knyttet til kvantitative forskningsmetoder som baserer seg på fysikk, matematikk, logikk og så videre:

«Utgangspunktet for positivistene var at alt, også sosiale systemer og mennesker, kunne studeres ved hjelp av sansedata(det vi kan se, høre og føle)» (Jacobsen, 2005:26).

Hermeneutikken kom som kritikk til positivismen. Positivistene ville etablere en enhetsvitenskap:- *«En felles konsepsjon av virkelighetens grunnstruktur, ett felles vitenskapelig språk(universalspråket) og ett felles metodegrunnlag for all vitenskap» (Guneriussen, 1999:314).* Dette viste seg å være vanskeligere enn først antatt, og Guneriussen(1999) skriver at dette prosjektet brøt sammen på grunn av positivistenes egne strenge krav. Positivistene mente at:

«Vitenskapen skulle konstitueres mot all innflytelse fra urene, ikke-kognitive kilder til forestillinger»(Guneriussen, 1999:315). Positivistene ville ta vekk *«alle menneskelige feil»*, for å sikre at vitenskapen skulle stå helt selvstendig.

Slik som Kvale(Kvale et al., 1997) beskriver det så ville positivistisk samfunnsforskning finne lover om den menneskelige atferden som generaliseres og få det universelt, hvor det humanistiske synet la vekt på at alle fenomener og situasjoner er unike. Jeg vil i fortsettelsen her i hovedsak konsentrere meg om det vitenskapsteoretiske grunnlaget for forskningsdesignet i denne oppgaven, fenomenologi og hermeneutikk.

Fenomenologien kan beskrives som studier av fenomener, og hvordan de fremstår for oss fra deres eget perspektiv:-

«Fenomenologien tar utgangspunkt i den subjektive opplevelsen, og søker å oppnå en forståelse av den dypere meningen i enkeltpersoner erfaringer»(Thagaard, 2013:40).

Dette innebærer for eksempel at jeg i en intervju situasjon lar deltakeren fortelle sine erfaringer knyttet til fenomenet jeg utforsker ut ifra deltakernes ståsted. Jeg vet mindre om den spesifikke situasjonen eller hendelsen enn den intervjuede.

Sentralt innenfor fenomenologien er å oppnå en forståelse av de fenomenene som studeres ut ifra perspektivene til de vi studerer, og kunne beskrive disse perspektivene på det utforskede fenomenet med utgangspunkt i deltakernes egne beskrivelser(Thagaard, 2013:40). I forlengelse av dette er det viktig å få frem at jeg som forsker hele tiden er i samhandling med de som bidrar med sine erfaringer om, og refleksjoner rundt, fenomenet som studeres. Mik-Meyer og Järvinen beskriver slik samhandling med andre som en *interaksjon* mellom mennesker eller mennesker og ting(Järvinen & Mik-Meyer, 2005:10). Fenomenologien og hermeneutikken blir ofte forbundet med hverandre. Hermeneutikken blir ofte knyttet til fortolkninger av tekster.

«Fra et samfunnsvitenskapelig ståsted kan et hermeneutisk perspektiv knyttes til å lese kultur som tekst»(Thagaard, 2013:41).

Hermeneutikken fortolker folks handlinger ved å utforske et dypere budskap enn det som blir direkte formidlet. Nordtvedt og Grimen beskriver det slik:

«Hermeneutikken ser på mennesket og mennesker i relasjoner primært som produkter av fortolkningsvirksomhet»(Nortvedt & Grimen, 2004:41).

Hermeneutikken bygger på et prinsipp om at den meningen som blir formidlet bare kan forstås ut ifra den sammenhengen man studerer(Thagaard, 2013:41). Vi kan forstå de ulike delene ved hjelp av helheten, inkludert konteksten rundt fenomenet. Hermeneutikken baserer seg på meningstolkning av det som blir fortalt. Jeg som forsker har et perspektiv på det som blir undersøkt og tolker det deltakerne sier ut ifra det. Men i motsetning til fenomenologiens fokus på å forstå de fenomenene som studeres ut ifra deres eget perspektiv, fokuserer hermeneutikken på å gå dypere enn det som blir fortalt. Forskeren skal utarbeide meningsrelasjoner og strukturer som går dypere til verks enn det som blir formidlet(Kvale et al., 1997:133). Aadland beskriver dette slik:

«Å skille mellom fenomenet i seg selv(rein observasjon) og slik fenomenet ser ut for forskeren(preget av forstående tolkning) er et hovedpoeng både i fenomenologien og hermeneutikken» (Aadland, 2013:208).

7.6 Analyse av datamaterialet

Når intervjuene er gjennomført sitter jeg igjen med en rekke intervjuutskrifter, supplert med lydopptak og feltnotater:

«all kvalitativ analyse starter med en samling av rådata, det være seg dokumenter, utskrifter fra intervjuer, video fra observasjon eller notater»(Jacobsen, 2005:186).

Analyse av tekster utgjør en viktig metode innenfor kvalitativ forskning, den kvalitative metoden bygger også på hvordan betydninger skapes i produksjon (Järvinen & Mik-Meyer, 2005:275). Analysering av datamaterialet kan beskrives som å *dele opp noe i biter* (Kvale et al., 1997). Dette vil si at når produktet er ferdig, vil det være viktig å gå gjennom materialet på nytt for å se på hva deltakerne i undersøkelsen fortalte. Dataene skal kategoriseres og systematiseres.

Dette gjør jeg fordi jeg skal sitte igjen med relevant informasjon for mitt prosjekt. Bratberg beskriver det slik:

«Ved å tolke og filtrere informasjon fra tekster får vi tak på det som er bortenfor de nærmeste omgivelsene og vårt eget sanseapparat»(Bratberg, 2014:9).

Analyse av datamaterialet er viktig, og en innholdsanalyse vil kunne forklares som *en studie av dokumenter*. Jeg har i mitt prosjekt måttet analysere datamaterialet for å få frem den relevante informasjonen som skulle benyttes i oppgaven.

7.7 Planlegging for validitet og reliabilitet

Undersøkelser skal alltid prøve å minimere problemer som er knyttet til gyldighet(validitet) og pålitelighet(reliabilitet). Dette betyr at kvalitative metoder går gjennom kritisk drøfting i forbindelse med gyldighet og pålitelighet i undersøkelser(Jacobsen, 2005:213). Kvale(1997) beskriver reliabilitet og validitet i kvalitative studier slik:

«Reliabilitet henviser til hvor pålitelig resultatene er, og med validitet menes hvorvidt en intervjustudie undersøker det den er ment å skulle undersøke»(Kvale et al., 1997:47).

Studiens validitet og reliabilitet forteller oss noe om verifiseringen/generaliseringen av prosjektet. Generalisering forteller oss noe om noen andre kan komme til de samme svarene som meg. Dette betyr at vi må være kritiske til det vi har samlet inn. Reliabilitet og validitet er en del av hele forskningsprosjektet, og ikke bare undersøkelsen. Min reliabilitet som

forsker er viktig i form av hvordan jeg har jobbet med prosjektet. Dette kan knyttes til intervjuet i forhold til ledende spørsmål eller manipulasjon av dataene (Kvale et al., 1997:164). Når vi snakker om validitet knyttes dette til *sannhet og kunnskap*. Dette knyttes opp mot undersøkelsens gyldighet. Undersøkelsen gyldighet knyttes opp mot alle stadiene i prosjektet. I en intervjusituasjon vil validiteten avhenge om mine intervjupersoner er troverdige, og om jeg finner teori som kan støtte opp under det dem forteller. I transkriberingen av intervjuene handler validiteten i forhold til hvordan jeg som forsker klarer å overføre det som blir fortalt av mine deltakere på en etisk og riktig måte. Tilslutt vil jeg nevne hvordan det endelige produktet skal se ut, forteller validiteten oss noe om hvordan mine beskrivelser av hovedfunnene blir beskrevet og om mine validitetsbedømmelser av resultatene (Kvale et al., 1997:165). Jacobsen beskriver validiteten av innsamlet data slik:

«Alle kvalitative undersøkelser er kun så gode som de dataene de klarer å samle inn i de første fasene» (Jacobsen, 2005:216).

7.8 Etikk

Når vi forsker på mennesker står vi alltid overfor noen etiske dilemmaer (Jacobsen, 2005:44). Vi kan si at vi kan stå i fare for å begå *innbrudd* i andre menneskers liv, enten det er i privat eller offentlig sfære. Dette betyr at jeg som forsker hele tiden må vurdere mine valg og ønsker ut ifra etisk prinsipp. Vi står ovenfor tre særlig viktige etiske retningslinjer når vi forsker på mennesker, og Kvale beskriver disse slik:

«Det informerte samtykket, konfidensialitet og konsekvenser» (Kvale et al., 1997:66).

I likhet med Kvale beskriver Thagaard de samme retningslinjene når det kommer til forskning på mennesker. Thagaard beskriver informert samtykke slik:

«Utgangspunktet for ethvert forskningsprosjekt er prinsippet om at forskeren skal ha deltakernes informerte samtykke» (Thagaard, 2013:26).

Dette forteller oss at deltakelse i forskningsprosjektet skal være frivillig, og at deltakeren har blitt godt nok informert om prosjektet. Mine deltakere ble informert om hva som er hensikten med mitt prosjekt. Deltakerne i min undersøkelse skrev under på samtykkeskjemaet før intervjuet startet. Jeg har klart sagt ifra om at de kan trekke seg når som helst underveis i prosjektet hvis dette skulle være et ønske.

Når vi diskutere konfidensialiteten i forskningen handler dette om at man ikke skal offentliggjøre personlige data som har blitt samlet inn, eller avsløring av deltakerens identitet.

Når prosjektet mitt er ferdig er det viktig å tenke på hvordan man skal sørge for at deltakerne ikke blir gjenkjent. Kvale beskriver det slik:

«En viktig del av rapporteringen er å beskytte intervjupersonens rett til privatliv gjennom å endre navnene deres og annet som kan være med på å avsløre deres identitet»(Kvale et al., 1997:68)

Det er viktig å tenke på intervjupersonens rett til privatliv, deltakerne i et prosjekt skal ikke bli påført skade ved å delta. Kvale beskriver det slik:

«Forskeren har ansvar for å tenke gjennom konsekvensene, ikke bare for personene som deltar i studien, men også for den større gruppen de representere»(Kvale et al., 1997:69).

I likhet med Kvale mener Thagaard at forskeren har et etisk ansvar når det kommer til beskyttelse av intervjupersonene, og hun beskriver det slik:

«Forskerens etiske ansvar innebærer å beskytte integriteten til deltakerne ved å søke å unngå at forskningen medfører negative konsekvenser for dem som deltar»(Thagaard, 2013:30).

Jeg som forsker har et viktig og etisk ansvar ovenfor mine deltakere, jeg må passe på at frivillig deltar i undersøkelsen, jeg må videre passe på at deres identitet ikke blir gjenkjent, og sist er det viktig at jeg beskytter mine deltakere fra negative konsekvenser som kan oppstå i et forskningsprosjekt.

Det første jeg gjorde før jeg begynte med rekrutteringen av deltakere var å finne ut om undersøkelsen min var meldepliktig til Norsk senter for forskningsdata(NSD). Jeg gjennomførte sammen med min veileder meldeplikttesten på NSD sine nettsider for å finne ut av dette. Prosjektet mitt viste seg å ikke være meldepliktig fordi jeg verken direkte eller indirekte innhenter personopplysninger. Siden prosjektet mitt ikke registrerer personopplysninger, så faller det utenfor meldeplikten(Vedlegg 12.3). Selv om prosjektet ikke var meldepliktig, var det av etiske hensyn viktig med ryddighet og god informasjon til eventuelle deltakere om hva de innebar å delta i undersøkelsen og håndtering av innsamlede data. Jeg utarbeidet et informasjonsskriv med samtykkeerklæring.

Informasjonsskrivet om undersøkelsen(vedlegg 12.2) ble sendt ut til barnevernsleder i en bykommune. Barnevernsleder godkjente undersøkelsen og videresendte min mail med informasjon angående prosjektet videre til de ansatte på kontoret. Forutsatt at den enkelte ansatt selv samtykker til deltakelsen(Vedlegg 12.2-12.3). Deretter tok de ansatte kontakt med meg via mail. Etter det ble det avtalt tid og sted for intervjuene.

8. Resultater

Hovedtemaene som fremkom i den kvalitative innholdsanalysen(Thagaard, 2013) er:

- Negative og positive erfaringer med media
- Positive erfaringer med medias omtale av barnevernet
- Media er ikke interessert i de sakene som går på system
- Enkelt saker utløser taushetsplikten
 - Hensynet til barnet
- Medieomtale kan innebære personlige påkjenninger for de ansatte i barnevernet
- «De svikta totalt»: De ansattes erfaringer med ivaretagelsen på arbeidsplassen
- Forslag til tiltak
 - Mer informasjon om barnevernets arbeid
 - Casebasert formidling i media
 - Åpenhet i barnevernet

8.1 Negative og positive erfaringer med media

Det første som skal presenteres er hvilke negative og positive erfaringer de ansatte har med media. Fem av åtte besvarer dette spørsmålet på et generelt grunnlag, hvor de forklarer at de er forbrukere av media, enten det er via sosiale medier, tv eller nettavisen. Det er noen som mener at forholdet deres til media er tøft og spesielt som barnevernsansatte. Tre av åtte deltakere legger en annen betydning til spørsmålet som blir stilt og sier at det som dukker opp i media ofte viser til et negativt syn om jobben deres.

«Det er jo mye i media i forhold til den jobben, den spesielle jobben man har, som stort sett er negativt»

Det er verdt å merke seg at disse tre deltakerne i undersøkelsen også selv har vært omtalt i media. Den ene har vært identifisert med navn og bilde, mens de to andre har vært omtalt som «saksbehandleren». Alle deltakerne i undersøkelsen nevner at barnevernet generelt omtales i media, hvor mye av dette blir fremstilt negativt. Dette kan føles urettferdig for de ansatte, hvor de ikke føler de kan forsvare seg.

«Jeg tenker det er blodig urettferdig fordi man aldri har muligheten til å forsvare seg. Ikke engang mine sjefer eller øverste sjefer i barnevernssystemet kan gå ut å forklare noe, eller forsvare noe. Verken bekrefte eller avkrefte. Man blir stående som den stygge store ulven og henter unger»

Alle deltakerne enige om at barnevernet veldig ofte blir negativt fremstilt i media. De nevner at det som kan være skummelt med slike negative fremstillinger om barnevernet, er at disse fort kan bli en kollektiv sannhet for mange.

«Det er jo det inntrykket folk flest sitter med i og med at det er så mye negativt om barnevernstjenesten. Det blir på en måte en sannhet for mange»

Deltakerne påpeker at en slik negativ medieomtale kan føre til at det blir en økt mistillit til barnevernet. De mener at folk baserer seg på det de har lest, hørt eller sett i media ofte kan vegre seg for å ta kontakt i redsel for at barna skal bli tatt fra dem. Deltakerne gir inntrykk for at de mener at fremstillingen av barnevernet i media er veldig unyansert og ødelegger for det samfunnsoppdraget de har som barnevernsansatte. Barnevernet har et samfunnsmandat som er viktig, fordi de skal verne barn.

«Jeg er stolt av den jobben jeg har, og jeg mener det er en viktig jobb hvor jeg ønsker å heller bidra til å ta ned de fordommene»

De ansatte i barnevernet sier at de ofte får høre at de er inkompetente offentlige ansatte, som ikke er i stand til å vurdere familiesituasjoner.

«Jeg har tenkte over, eller jeg lurer på om journalistene, hvor mye kompetanse dem har. Det burde vært noen som hospiterte i barnevernstjenesten».

Deltakerne mener altså at måten barnevernet blir fremstilt på i media får konsekvenser og at disse konsekvensene fort kan gå utover arbeidet til barnevernsansatte:

«Det påvirker min hverdag, altså min relasjon, og jeg må kanskje jobbe mer med relasjon(til brukerne, forfatterens anmerkning) for å trygge dem».

Deltakerne ser på dette ikke som bare negativt. De nevner blant annet at brukernes skepsis kan bidra til at de ansatte holder seg mer skjerpet i sin jobb. Men på den andre siden så mener deltakerne i min undersøkelse at dette kan være med på å hemme dem, og bidra til at de kan gjøre feil.

8.2 Positive erfaringer med medias omtale av barnevernet

Selv om jeg til nå har beskrevet negative erfaringer som deltakerne trakk frem i intervjuene, så er det viktig å poengtere at de også hadde positive erfaringer:

«Det negative kommer tydelig frem, men det positive kommer også frem. Det er mange personer som ønsker å fortelle sin side(i forhold til erfaringer med barnevernet, forfatterens anmerkning), som er positiv»

De ansatte ser på media som en positiv ting for eksempel i tilfeller hvor det dukker opp sider ved tjenesten som burde belyses for at barnevernstjenesten skal bli bedre på dette feltet. En av de tre deltakerne som hadde blitt omtalt i media selv, nevner at hun har fått et bedre forhold til media fordi hun har erfart at media kan kommunisere også hennes synspunkter. Dermed kan en sak belyses fra flere sider selv om det blir på et generelt grunnlag på grunn av hennes taushetsplikt som ansatt i barnevernet.

Deltakerne ser altså viktigheten av det media gjør, både de negative fremstillingene men også de gangene barnevernet fremstilles positivt i media. Hovedinntrykket til de ansatte er likevell at tjenesten ofte blir skjevt og unyansert fremstilt:

«Fremstillingen er utrolig negativ. Det finnes selvfølgelig noe positivt også, men det er veldig unyansert».

8.3 Media er ikke interessert i de sakene som går på system

Et annet hovedfunn i undersøkelsen er at deltakerne mener at media takker nei til generell informasjon. En deltaker sier for eksempel:

*«Media er ikke interessert i de sakene som går på system og hvordan vi jobber.
For at media skal bite på så må det være noe ALVORLIG hos oss»*

En annen deltaker forteller om et tilfelle hvor media hadde blitt invitert til et besøk hos barnevernstjenesten for noen år siden i samarbeid med *barns press*, hvor russiske journalister var på besøk hos barnevernstjenesten og andre instanser som jobber tett opp mot barnevernstjenesten. For å finne ut hvordan de ulike instansene jobber med dette. Norske journalistene ble også invitert:

«I forkant av dette ble de journalistene herifra invitert, slik at de skulle få informasjon om barnevernstjenesten. Men da var det ingen som kom»

Et annet eksempel som deltakerne i min undersøkelse sier at media fremstiller barnevernet på en måte som de ansatte ikke alltid klarer å kjenne seg igjen i. For denne deltakeren var det viktig at den norske befolkningen er informert om at det ikke er barnevernstjenesten som bestemmer om barnet skal hentes ut av hjemmet eller ikke:

«Det er viktig at det norske folk skjønner at det ikke er barnevernstjenesten som henter barn ut av hjemmet, det er det rettssystemet som gjør».

Disse eksemplene er to av flere i materialet som viser at media ikke er interessert i å bidra til generell informasjon om barnevernet, sett fra deltakernes perspektiv.

8.4 Enkeltsaker utløser taushetsplikten

Som nevnt mener deltakerne at måten saker det blir fremstilt på i media ofte kan bli en kollektiv sannhet for mange. I forlengelse av dette er det verdt å merke seg at det den siste tiden vært svært mye mediedekning på enkeltsaker, noe som de ansatte mener gjør det vanskelig å kunne *forsvare* seg. De ansatte mener at når det er snakk om enkeltsaker, får man veldig ofte en subjektiv oppfatning av saken basert på medias fremstillinger:

«Jeg syns at fremstillingen av barnevernet ofte blir preget av enkeltsaker, og i enkeltsaker så er det veldig lett å få sympati for de som er i media. Det er deres virkelighet og sannhet»

Deltakerne knytter dette dilemmaet til den strenge taushetsplikten gjør det vanskelig for de ansatte å kunne fortelle alt i enkeltsaker som belyses i media. De ansatte må ofte svare med *ingen kommentar* til journalistene.

«Jeg tenker at enkeltsaker ikke hadde blitt blåst opp like mye, hadde det vært et jevnt sig med informasjon fra barnevernstjenesten istedenfor å gjemme seg bak: ingen kommentar»

De barnevernsansatte i denne undersøkelsen mener altså det er viktig å gi ut informasjon om barnevernets arbeid og ansvar til befolkningen. Slik at befolkningen får vite hvordan barnevernstjenesten jobber. De ansatte føler selv de kunne vært mer ute i befolkningen, for å fortelle om hvordan de jobber og hvorfor. De føler de burde ha vært mer involvert i informasjon på både skoler, i barnehager og i andre etater som jobber opp mot barnevernet. For at de ansatte skal kunne fortelle om hvordan de jobber, så er det viktig at dette blir lagt frem på et generelt nivå: «*Det burde vært mer informasjon om barnevernets arbeid og system*», sier for eksempel en av deltakerne.

8.5 utfordringer på grunn av taushetsplikten

Selv om de ansatte i barnevernet kan fortelle om systemet på et generelt grunnlag, så nevnes det også i forhold til ønsket om å bidra til mer informasjon om barnevernets arbeid at taushetsplikten er styrende. Det skal ikke komme ut for mye informasjon om en sak, som kan få konsekvenser for de involverte.

«Dersom media tar kontakt i forhold til en enkeltsak, så har du gått for langt hvis du innrømmer at du er saksbehandler. Fordi da har du allerede innrømt at det er en sak, og da er taushetsplikten brutt»

Deltakerne nevner også at de synes at det er vanskelig å forholde seg til media, fordi det er en vanskelig balansegang i forhold til taushetsplikten. Selv om barnevernstjenesten kan gå ut med en del informasjon på et generelt grunnlag, så har vi vært inne på at media ikke er interessert i dette. De fleste nevner også at det er vanskelig å stille opp til intervju eller fortelle noe om en sak på et generelt grunnlag når det er snakk om enkeltsaker. De stiller seg kritisk til om mer åpenhet i media hadde hjulpet:

«Om mer åpenhet i media hadde ført til at samfunnet hadde roet seg ned, eller om det hadde medført ytterligere diskusjoner, er vanskelig å si. Hadde det roet ned gemyttene eller hadde det rett og slett blir verre?»

Selv om det er en vanskelig balansegang mellom barnevernstjenesten og media, så mener de fleste deltakerne at man godt kan kommentere mer enn man allerede gjør.

8.5.1 Hensynet til barnet

Deltakerne i undersøkelsen nevner at det er viktig å tenke på de involverte i saken. Deltakerne forteller at hensynet til barnet er hovedhensynet bak den strenge taushetsplikten, og at det er viktig å tenke på hvilke konsekvenser dette kan ha for de involverte og spesielt barnet.

«Det er viktig å tenke på at det er barn som er involvert her, som kanskje ikke bør fremstilles eller settes i en slikt lys. De blir lette å kjenne igjen»

Selv om de tenker på hvilke konsekvenser dette kan ha for barnet føler de noen ganger at de blir mer et familievern enn et barnevern. De nevner også at ungene fort kommer i siste rekke, og at man da mister barnet ut av syne.

«Barnevernet skal jo primært ha fokus på ungene, men mange ganger så tror jeg kanskje at på bakgrunn av slike fremstillinger av barnevernstjenesten så kan vi noen gang bli mer et familievern enn barnevern»

Det er en deltaker som nevner at media har en viktig rolle, og at noen saker burde belyses, men at det er viktig å tenke på hvorfor det har oppstått en sak, og hvorfor foreldrene velger å gå til media:

«Noen ganger så er det foreldrene sin sak som er i fokus og ikke bekymringen for barnet»

Deltakerne nevner også at det er viktig å tenke at foreldrene har den anledningen til å kontakte med hvis dem tenker at det er riktig. I forlengelse av dette nevner de igjen punktet med journalistens kompetanse:

«Selv om foreldrene har gitt fritak for taushetsplikt, og mener vi (barnevernsansatte, forfatters anmerkning) kan fortelle hva vi vil, så er det viktig å tenke på at den vurderingen media kommer med ikke nødvendigvis er til barnets beste»

De mener det er viktig å tenke på hvilken påvirkning dette kan ha for barnet, ikke bare i nåtid men også i fremtiden. Derfor er taushetsplikten så viktig for vurderingene som tas, i forhold til barnet som er involvert.

8.6 Medieomtale kan innebære personlige påkjenninger for ansatte i barnevernet

Deltakerne nevner også at de personlige påkjenningene som de møter på som ansatte i barnevernstjenesten møter på varierer. Trusler, hets og sjikanering er kjente temaer for deltakerne i undersøkelsen. Deltakerne nevner de nye mediene, som også assosieres med sosiale medier. Dette kan være Facebook, Instagram, Twitter etc:

«Det å være utsatt for trusler, sjikanering og trusler om at dem skal ta ungene mine er tøft»

Ettersom de nye mediene har ankommet markedet, så mener de barnevernsansatte i barnevernet at terskelen har blitt lavere når det kommer til hvem som kan ytre sine meninger, og hva de kan si. Facebook har blitt en viktig bidragsyter når det kommer til personlige

påkjenninger hos de ansatte i barnevernet. De mener at skillet mellom det private og det offentlige blir mindre og mindre tydelig. En sier for eksempel om hets på sosiale medier:

«Det preger jo arbeidshverdagen»

Alle deltakerne sier seg enig om at de selv har opplevd eller kjenner noen som har opplevd personlige påkjenninger på grunn av jobben de har. Flertallet av deltakerne har opplevd personlige påkjenninger i form av trusler eller netthets. De resterende nevner at de ikke har opplevd noe, men at de vet ikke med sikkerhet.

De fleste har opplevd hets via sosiale medier som Facebook. Det har for eksempel blitt laget støttegrupper, som deltakerne i denne undersøkelsen mener har som oppgave om å gjøre hverdagen til de barnevernsansatte vanskelig. For ikke mer enn to år siden forteller deltakerne at det daglige var oppslag om tjenesten, både i aviser og på Facebook. Dette gikk ikke bare utover de i ledelsen, men alle ansatte. Folk sluttet å si hvor det jobbet:

«De ansatte ble manipulert med Halloween bilder, og nedover i kommentarfeltet stod det masse forskjellig. Som nazisvin, tisper, lesbe etc»

Noen av deltakerne ble gjenkjent av familie og venner, og andre blir hengt ut på sosiale medier med navn og bosted. Selv om det kan bli mye for de ansatte, så kan de forstå frustrasjonen fra den andres side hvis utfallet av en barnevernssak for eksempel var en omsorgsovertakelse.

Deltakerne forteller at de fleste truslene som oppstår mot barnevernsarbeidere kommer fra klienter som føler seg urettferdig behandlet, og vil vise sin side av saken. Deltakerne forteller at det ikke er ikke lovord som kommer frem, og de deltakerne som kjenner på de personlige påkjenningene er de som jobber innenfor omsorgsavdelingen. Her nevner en av mine deltakere at:

«Foreldre dukker sjeldent opp med kjærlige hilsener...det er jo noen som prøver å ramme, sånn at vi skal gjøre feil eller at vi ikke gjør det vi er satt til å gjøre».

Deltakerne mener at det er veldig personavhengig om barnevernsansatte føler seg støttet av det som kommer frem i media eller ikke. Men deltakerne i min undersøkelse har en klar grense, og det er at:

«hvis hetsen og truslene begynner å gå utover familiene våre så har de tråkket over noen grenser som ikke skal tolereres».

Deltakerne mener at så lenge det går utover dem selv, så er dette noe de klarer å takle med hjelp. Deltakerne nevner også at de de sosiale mediene har blitt en bidragsyter personlige påkjenninger:.

«Jeg kunne ikke starte hverdagen uten å sjekke alt, nettavisen, NRK, de sosiale mediene etc»

Det ble lagt ut innlegg om barnevernet som et system, noe som de fleste følte ikke gjorde noe. Men det verste var at veldig mange av oppslagene var dannet rundt enkeltsaker. Hvor foreldrene danner grupper på facebook, for å få medlidenhet av andre og for å kunne belyse sin side av saken.

«Det er jo deg som privatperson som blir uthengt, ikke deg som ansatt»

De nevner også at det ble lagt ut alt av videoer som klientene hadde filmet selv på møter med de ansatte, dokumenter med taushetsbelagt informasjon, lydopptak av møtene, bilder av de ansatte som enten er manipulert eller ikke. Støttemedlemmene i gruppene på facebook ble oppfordret til å besøke de ansatte på privaten. De ble også oppfordret til å ringe de ansatte bare for å skremme dem.

8.7 «De svikta totalt»: De ansattes erfaringer med ivaretagelsen på arbeidsplassen

I forlengelse av personlige påkjenninger, er ivaretagelsen av de ansatte viktig. Slik vi har sett har de fleste opplevd eller vært borti personlige påkjenninger eller har kjennskap til noen som har vært utsatt for personlige påkjenninger.

«De svikta totalt»

En deltaker som mener at ivaretagelsen på jobb var alt for dårlig i forhold til belastninger forårsaket av medias omtale av barnevernet og barnevernsansatte. Dette er en person som har vært utsatt for netthets veldig lenge, og som ga uttrykk for at dette var veldig ubehagelig når det først stod på. Denne saken handler om et ensidig fokus hvor en bruker av barnevernet tok saken til media. Deltakeren nevner at det finnes rutiner hvis noe skulle skje, men at den nye typen hets som foregår på nett var relativt nytt:

«Vi har ikke opplevd det(tildigere, forfatterens anmerkning) å bli så trakassert på Facebook og internett»

Deltakeren nevner også at hun ikke ble fulgt opp etterpå, når dette hadde skjedd. Det eneste deltakeren fikk beskjed om var å skrive en avviksmelding etter at det hadde gått over et halvt år. Da hadde saken allerede holdt på i 6-9 måneder. Deltakeren i undersøkelsen nevner at de

ble fortalt at hvis de var behov for oppfølging eksternt så ville tjenesten dekke det. Men deltakeren måtte bare:

«Holde ut»

Deltakeren i undersøkelsen nevner at det var tøft, og enda tøffere fordi ledelsen i barnevernstjenesten ikke spurte om det gikk bra. Deltakeren i denne undersøkelsen valgte å bytte jobb internt fordi hun anså ikke at det var verdt å jobbe der når ingen var der for henne:

«Det var ingen som spurte hvordan det gikk med meg på ni måneder»

De fleste deltakerne i undersøkelsen sier seg enige i at det finnes tiltak som kan hjelpe hvis det skulle oppstå et problem hvor ansatte i barnevernet har behov for hjelp. Men prosessen for å få hjelp, tar for lang tid. Hvordan de ansatte opplevde ivaretagelsen på jobb, etter at noe hadde skjedd, varierte. Flere av deltakerne i denne undersøkelsen som mener at dette tar for lang tid før det blir gjort noe med det som plager dem. Deltakerne gir uttrykk for at det kan føles som et svik, fordi de mener at arbeidsplassen skal være med på å ta vare på de ansatte hvis de skulle blitt utsatt for noe uholdbart. Deltakerne føler at det fort kan oppleves som en legetime, hvor du må bestille time for å få hjelp. Deltakerne mener at den lange ventetiden før de får hjelp, gjør det lettere for de ansatte å sykemelde seg eller slutte i tjenesten:

«Det finnes jo saker som fortsatt pågår, men de skal ha tilbud om oppfølging»

De mener det er viktig å få snakket med noen om situasjonen de er i, enten dette er kollegaer eller et debriefingsteam. Deltakerne nevner at siden de jobber i team så er de flinke til å bruke hverandre, også i forhold til medierelaterte problemer.. En av deltakerne nevner at hvordan ansatte reagere på er forskjellig:

«for noen så er det lettere å børste det av skulderen enn det er for andre».

Deltakerne tror at mange av sykemeldingene og utskiftingene kommer av de personlige påkjenningene de ansatte møter på i hverdagen sin som barnevernsansatt. Det finnes ansatte i barnevernstjenesten som bytter stilling internt, eller sykemelder seg fordi den påkjenningen de møter på, gjør at de ikke klarer å forbli på den arbeidsplassen.

Deltakernes skepsis og irritasjon over ivaretagelsen på jobb er et faktum, men deltakerne er enig om at ivaretagelsen har blitt bedre fordi det er først den siste tiden de ansatte har fått kjenne hvordan de nye mediene fungerer.

«Det er nå den siste tiden det har vært bruk for det, hvis det kommer trusler eller noen blir uthengt i media så vil det jo være oppfølging fra ledes sin side med debriefing og vurdering om det skal anmeldes»

Selv om deltakerne i min undersøkelse er enige om at ivaretagelsen ikke er god nok, slik den er nå, så forteller deltakerne at de får tilbud om hjelp. Men hvor lang tid det tar før den får hjelp fra ledelsen og andre instanser variere. De mener at alle skal få tilbud om oppfølging hvis noe skulle skje, enten via jobb, bedriftshelsetjenesten eller fastlegen.

8.8 De ansattes forslag til tiltak

Deltakerne ble avslutningsvis bedt om å komme med noe forslag til hvordan problematikken de ansatte i barnevernet møter på med media. De ansatte i barnevernet kom med konkrete tiltak som de mener kan forbedre deres samarbeid med befolkningen, men også barnevernstjenesten samarbeid med mediene. Tabellen under viser hvilke tiltak deltakerne har foreslått, hvorfor dem har behov for disse tiltakene og hvor de skal få formidlet budskapene deres og ikke minst til hvem.

Deltakernes forslag til tiltak:	Hvorfor?	Hvor og til hvem?
Mer informasjons om barnevernets arbeid.	For å gi befolkningen et riktig bilde av barnevernstjenesten.	På alle arenaer hvor barn og foreldre befinner seg.
Medieansvarlig.	For å få bort unyanserte formidlinger i media.	På alle arenaer hvor barn og foreldre befinner seg.
Casebasert formidling.	Formidle saker på et generelt grunnlag	På alle arenaer hvor barn og foreldre befinner seg.
Åpenhet.	For at barnevernet ikke skal fremstå som et lukket system.	Til hele befolkningen.

Tabell 2.

8.8.1 Mer informasjon om barnevernets arbeid

Informasjon om barnevernet arbeid er viktig for at barnevernstjenesten skal være aktuell og få en nyansert fremstilling av tjenesten. Deltakerne i denne undersøkelsen forteller at det er for lite informasjon om barnevernets arbeid. Mer informasjon om barnevernet vil bidra til å ta ned fordommene om barnevernet, det vil i tillegg bidra til å gi befolkningen en riktig fremstilling av barnevernstjenesten og deres arbeidsmåter.

«Barnevernet opererer ikke på den måten det blir presentert i media»

Deltakerne i undersøkelsen mener det er viktig å være i mediene for at de kan være med på å påvirke hvordan sluttproduktet vil se ut i mediene. Deltakerne kommer med forslag, hvor en medieansvarlig ville vært:

«Vell anvendte penger».

En medieansvarlig vil i likhet med mer informasjon om barnevernstjenesten arbeid øke barnevernets tillit i befolkningen. Deltakerne nevner videre at en fast medieansvarlig/talsperson vil gjøre det lettere for befolkningen å skape seg en mening om barnevernstjenesten ut ifra det som blir formidlet og ikke ved at brukere forteller sin erfaring med barnevernet.

«I og med at vi ikke kan uttale oss om enkeltsaker så tenker jeg at det hadde vært vell anvendte penger å hatt en medierådgiver eller PR-konsulent som informerte om barnevernet på generell basis»

Deltakerne tror at en fast talsperson ville hjulpet dem i deres arbeid, slik at de bare kan fokusere på å hjelpe barn.

8.8.2 Casebasert formidling i media.

Casebasert formidling i media ville vært en fin måte å informere om hvordan barnevernet jobber i forskjellige saker, en av deltakerne sier at:

«det ville hjulpet mange å forstå hvordan noen saker ender opp i en omsorgsovertakelse».

Deltakerne nevner videre at en slik formidling ville være essensielt å ta i bruk hvis en medieansvarlig skal fortelle om deres arbeid på et generelt grunnlag. Deltakerne nevner også at dette ville hjulpet befolkningen til å forstå deres komplekse saker. Denne formidlingen av saker skal foregå på alle arenaer hvor barn og unge, men også familier befinner seg.

8.8.3 Åpenhet i barnevernet

Åpenhet i barnevernet er viktig for at barnevernstjenesten ikke skal fremstå som et lukket system. Deltakerne i undersøkelsen mener at åpenhet vil være nøkkelen for at barnevernet skal fremstå som en etat som er kompetent og profesjonell. Deltakerne nevner videre at:

«dette kan styrke vårt omdømme i befolkningen»

9. Diskusjonsdel

I denne delen av oppgaven vil jeg fokusere på forholdet mellom barnevernet og media. Hvor temaene som er blitt diskutert tidligere i oppgaven skal knyttes opp mot teori, forskning og egne meninger. Barnevernsansatte og journalistene har i lang tid hatt et konfliktfylt forholdt(Duckert & Karlsen, 2017). Barnevernssaker er kompliserte, og ofte handler det om enkeltsaker. Journalistenes rolle er viktig, og spesielt når de skal dekke saker hvor barn er involvert. Pressen bør være varsom i barnevernssaker Deltakerne mine viser at det negative synet media presenterer som knyttes til den jobben de ansatte i barnevernet har ofte kan føles urettferdige, fordi de føler det blir vanskelig å kunne forsvare seg når journalistene tar kontakt. Deltakerne nevner og at de negative fremstillingene kan fort føre til en kollektiv sannhet hos mange og vil kunne føre til en mistillit i barnevernstjenesten.

9.1 Deltakernes erfaring med media sin fremstilling av tjenesten- et ønske om å hjelpe andre

Deltakernes erfaring med medias fremstilling av tjenesten kan ofte føles urettferdig og ufortjent. Jeg vil her se på deltakernes erfaringer med media, mulige konsekvenser og forslag til tiltak for å bedre barnevernets omdømme og legitimitet i befolkningen. Studien min viser at det fremkommer mye enkeltsaker som gjør at de ansatte i barnevernet ikke kan kommentere konkrete saker, på grunn av taushetsplikten.

En sosialarbeider kan beskrives som en som *gir hjelp*(Kjønstad & Øyen, 1980:15). Alle kan ut ifra denne definisjonen anses som en type sosialarbeider, fordi vi hjelper våre nære og kjære, venner og bekjente. Deltakerne i denne undersøkelsen, ansatte i barnevernstjenesten i en norsk bykommune, forteller at de har et ønske om å hjelpe sine brukere med deres problemer, men at medias kritiske søkelys legger press på deres arbeid, og gjør arbeidet tyngre. Selv om de ansatte har et ønske om å hjelpe andre, så mener deltakerne at det blir vanskelig når barnevernstjenesten ofte blir negativt belyst i media.

Edda Stang har for et tiar gjort en innholdsanalyse av artikler om barnevernet i VG og Dagbladet som omhandler medias fremstilling av barnevernet i løssalgspresen(Stang, 2007). Her har hun delt inn artiklene inn i tre grupper, *positive*, *negative* og *nøytrale/balanserte*. Hun har sett på 118 artikler og kommet frem til at 64 prosent av artiklene er negativt ladet og fem prosent er positive. Av de 118 artiklene så er det kun seks artikler som viser til noe positivt (Stang, 2007:46). Deltakerne i min undersøkelse sier at de er fortvilet over at så mange negative artikler havner i media, og mener at det er urettferdig at man som barnevernsansatt blir stående som den store stygge ulven. Deltakerne mener også at de negative vinklingene media publiserer kan skape en kollektiv sannhet i befolkningen.

Som nevnt tidligere så har media en sentral og viktig rolle i dagens samfunn, hvor mediene omtales som den fjerde statsmakt. Dette er fordi media har en sentral rolle når det kommer til å holde landet informert. Mediene setter oss i stand til å ta stilling til samfunnsspørsmål(Duckert & Karlsen, 2017:14). Selv om pressen innehar en viktig rolle, så er de med på å sette søkelyset mot maktmisbruk, mangler og skjevheter i landet, men de kan også være med på å forme vår oppfatning av virkeligheten.

Journalistikk kan karakteriseres som en «sosial konstruksjon av virkeligheten», hvor denne betegnelsen kan knyttes opp mot kunnskaps sosiologiske studier av hvordan vi mennesker påvirkes av de samfunnsmessige vilkårene(Allern, 2001:48). Media styrer vår oppmerksomhet mot saker og problemer. Dette har ansatte i barnevernet fått kjenne på, ved at mediene styrer vår oppmerksomhet mot enkeltsaker. Hvor ansatte i barnevernstjenesten ikke kan fortelle noe spesifikt i den omtalte saken grunnet taushetsplikten. Dette kan innebære at vi som borgere blir *tvunget* til å danne oss en mening og få politikerne til å ta opp sakene(Overland & Tørdal, 2017). På den andre siden så er media en viktig del av demokratiet, og får at vi skal kunne delta i et demokrati er det viktig med informasjon og kunnskap om det samfunnet vi lever i.

Selv om journalistikk er viktig så kan de negative fremstillingene i media om barnevernet, få konsekvenser for enkeltindivider. Det er flere nyere nyhetsartikler som omhandler uthenging av barnevernsansatte i sosiale medier(Holstad, 2017). Deltakerne i undersøkelsen mener det er tøft når mediene skaper et unyansert bilde av tjenesten. Noe som kan føre til at barnevernstjenesten virker lukket og skummel. Dette kan skape mistillit til barnevernstjenesten og befolkningen kan bli redd for å ta kontakt med barnevernet.

9.2 Medias fremstilling av barnevernet sett i lys av tillit

Som nevnt så har media gjennom tiår rettet søkelyset mot barnevernssaker, hvor mange av sakene har fått en negativ fremstilling (Stang, 2007). Deltakerne i undersøkelsen mener at de negative fremstillingene om barnevernet svekker deres legitimitet, og tillit i befolkningen.

Samfunnsmedisineren Per Fugelli har definert tillit slik:

«Tillit er menneskets følelse av at andres godhet, ærlighet og dyktighet er å stole på. Tillit medfører ofte en overføring av makt til en person eller til et system, makt til å handle på mine egne vegne, til mitt beste»(Fugelli, 2015).

Alt barnevernet gjør kan knyttes til begrepet tillit. Deltakerne i min undersøkelse synes det er tøft å jobbe med brukere som kommer med en skepsis til møter med barnevernet. De barnevernsansatte som deltok i denne studien mener at medias ofte negative fremstilling av barnevernet kan påvirke holdningene brukerne kommer til barnevernstjenesten med og hvordan relasjonen blir i negativ retning. Skepsisen brukerne av barnevernet kommer med til barnevernstjenesten gjør at de ansatte i barnevernet ofte må jobbe mer med å opprette et tillitsbånd istedenfor å komme i gang samarbeidet rundt tiltak som kan hjelpe familien. De fremstillingene pressen kommer med vil være spesielt viktig for den delen av befolkningen som ikke har noe personlig kjennskap til barnevernstjenesten(Stang, 2007:14). Dette kan vi koble opp mot den *makten* pressen og media har i befolkningen, de kan de påvirke vår sosiale konstruksjon av virkeligheten. Thorsen og medforfattere understreker viktigheten av at makt er et kontekstuel begrep, og de definerer makt slik:

«Makt kan ikke ses uavhengig av kontekst, makt utspilles dynamisk innenfor konkrete kontekster og kan avdekkes der»(Thorsen et al., 2001:37)

9.3 Tillit til barnevernet og medias makt

Medias kontekstuelle makt ligger blant annet i påvirkningskraften i forhold til vår sosiale konstruksjon av virkeligheten, om for eksempel barnevernet fremstilles på en måte som gir leseren tillit til tjenesten eller ikke(Allern, 2001:48; Stang, 2007:17).

Harald Grimen ser tre sammenhenger mellom tillit og makt: *makt kan skape tillit, tillit ovenfra og nedenfra og kontroll og interesse(Grimen, 2001)*. Grimen bruker disse sammenhengene til å drøfte forholdet mellom legen og pasienten, men jeg finner dem også nyttige i en diskusjon av medias rolle i forhold til tillit til barnevernet.

Det finnes flere årsaker til at makt kan skape tillit. Pressen har vår tillit, fordi den formidler dagsaktuelle saker og nyheter over hele verden(Duckert & Karlsen, 2017). De holder landet

orientert og utøver makt i form av tillit. Tilliten styrkes på grunnlaget av den legitimiteten pressen har. I forlengelse av dette kan vi se på pressens tillit i befolkningen ved å se på måten dem formidler saker i media, vi er vanemennesker og ønsker å vite alt om en sak.

En barnevernssak handler ofte om en part som er uenig med barnevernets avgjørelse, og vi får lese en del av saken og venter i spenning til neste beskrivelse av saken skal komme ut. Vi forventer at media skal bli mer effektive, og skrive om sakene på løpende bånd. Vi er forbrukere av media og vil ha det beste på markedet(Grimen, 2001:2).

Grimen(Grimen, 2001) viser til at tillit kan vinnes ved kunnskap. Dette kan i denne oppgaven ses i sammenheng med hvordan media klarer dette ved at de har en spisskompetanse på å formidle nyheter til befolkningen. Men hvordan føler deltakerne at tilliten til barnevernstjenesten blir når fremstillingen ikke er riktig? Deltakerne i min undersøkelse føler seg feilaktig fremstilt av media, at barnevernets omdømme blir ødelagt, og at befolkningen får en feilaktig fremstilling av barnevernstjenesten. Slik Merkelsen skriver så innebærer makt en mulighet for å oppnå målsettinger mot andres vilje og som ikke alltid er til deres interesse(Merkelsen, 2007:23). Deltakerne mener at den unyanserte fremstillingen av barnevernstjenesten ødelegger for deres legitimitet og arbeid med brukerne. Brukere som kommer til barnevernet for å få hjelp må gi sin tillit til at det møtet kommer til å hjelpe dem i den situasjonen de befinner seg i. Dette kan bli vanskelig når brukere kommer til barnevernstjenesten med et feilaktig bilde av hvordan tjenesten jobber. Den sosiale konstruksjonen(Merkelsen, 2007) pressen har makt over kan endre vår innstilling og tillit til barnevernstjenesten. Journalistikk skal gjenspeile virkeligheten, helst så objektiv og realistisk som mulig(Presseforbundet, 2015). Journalistene skal gjenspeile virkeligheten, så objektiv og realistisk som man kan få det til:

«Journalisten bør være en betrakter og reporter som forteller publikum hva som faktisk skjer i verden rundt oss. Det å speile virkeligheten knyttes til journalistiske idealer om faktaorientering, objektivitet og balanse»(Allern, 2001:47).

Journalisten skal være en nøytral budsender, men dette kan bli vanskelig når to av tre parter ikke uttaler seg. Hvis to av tre parter er tause vil det kildemessig være vanskelig å få tak i den objektiviteten journalistene jobber mot(Figenschow et al., 2006:41).

9.4 Media er interessert i enkeltsaker, men ikke i generell informasjon om barnevernets arbeid.

Vi har tidligere i det empiriske kapitlet sett at mediene i følge deltakerne takker nei til generell informasjon om barnevernstjenesten. Deltakerne forteller at pressen ikke er interessert med mindre det er noe alvorlig som skjer hos barnevernet. Det er ingen hemmelighet at media velger saker som vil gi mye oppmerksomhet etter publisering. Dette mener deltakerne er grunnen til at mediene velger å takke nei til saker som er generelle.

Medias dekning av enkeltsaker som omhandler barnevernet er et kjent fenomen. Enkeltsaker knyttes ofte til brukere av barnevernet, som til tider føler seg dårlig og urettferdig behandlet (Stang, 2007:100). Hvordan brukere av barnevernet presenteres i media kan anses som en samfunnsoppgave hvor pressen skal passe på å beskytte de utsatte. Punkt 1.5 i Vær Varsom Plakaten viser at:

«Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre» (Presseforbundet, 2015).

Pressens samfunnsoppgave er å beskytte enkeltmennesker og rette søkelyset mot maktmisbruk, mangler og skjevheter. Men deltakerne i min undersøkelse er uenig i fremstillingen av tjenesten i media. Deltakerne mine mener at det er viktig å vise til at det ikke er barnevernstjenesten som henter barna ut av hjemmet, men at det er rettssystemet som gjør. Tillit til barnevernstjenestens kompetanse og samfunnsansvar er viktig og tilliten til barnevernet kan bli brutt hvis det er mye negative omtaler og skepsis til barnevernet i pressen. De forventningene befolkningen har til barnevernstjenesten om hvordan de skal opptre kan ses i sammenheng med den tillitsbaserte handlingen som Grimen beskriver slik:

«Tillitsbaserte handlinger styres av feilbarlige forventninger om hvordan andre vil eller bør opptre, forventninger som tillitsgiver ikke vet om er sanne. Forventningene er antakelser om hva som vil skje (har skjedd), eller bør skje (ha skjedd), i fremtid, nåtid eller fortid» (Grimen, 2009:21).

Fordi befolkningen har en viss forventning til hvordan barnevernet skal opptre så vil omfanget av enkeltsaker kunne skade barnevernets tillit og legitimitet til befolkningen.

Kommunikasjonsstrategien- *et åpnere barnevern (2008-2011)*, handler om hvordan de ansatte i barnevernet skal jobbe for å bedre omdømmet sitt og spesielt med media. Barnevernet er avhengige av å ha tillit til befolkningen for å kunne gjøre den jobben de er satt til å gjøre (Bufetat, 2008:2). De ansatte i barnevernet er kjent for utsagnet *ingen kommentar* og

dette kommer av at det er så mye negative fremstillingen om barnevernstjenesten i mediene. Kommunikasjonsstrategien viser til at det viktigste redskapet de ansatte har er dialog, og dette kan bidra til å gjøre en forskjell for barn(Bufetat, 2008:2). Men dette kan fort anses som vanskelig når barnevernsansatte er bundet av taushetsplikten. Stang har gjort en tallmessig fremstilling av dette. Tabellen fire viser til at det er 74 av 118 artikler som viser til enkeltsaker(Stang, 2007:101). Dette kan knyttes til graden av åpenheten barnevernet jobber ut ifra, men dette kan også ha en sammenheng med at barnevernet, politikere og forskere i liten grad tar initiativ til å ha debatt om barnevernet i pressen(Stang, 2007:102).

9.5 Ytringsfrihet versus taushetsplikt: Brukernes makt i forhold til media og barnevernet

Jeg har hittil drøftet at media og barnevernet kan anses å utøve makt på hver sine måter. Det er imidlertid også et poeng å se på makten brukerne av barnevernstjenester potensielt kan ha ved å opptre i media. De har makt i form av frihet til å uttale seg om hva de vil. De er ikke styrt av noen retningslinjer eller taushetsplikt. I Stangs rapport var det brukerne som uttalte seg flest ganger i nyhetsartikler om barnevernet(Stang, 2007:71). Merkelsen beskriver maktbegrepet knyttet til frihetsbegrepet slik:

«Magtbegrepet er knyttet til frihetsbegrepet, idet det forudsætter, at de aktører, som står i opposition til magten og eventuelt forsøger at gøre modstand, mister frihed, når magten udøves»(Merkelsen, 2007:28).

De ansatte i barnevernet mister på grunn av taushetsplikt i enkeltsaker sin frihet til å kunne forklare situasjonen når enkeltpersoner velger å gå ut til media å fortelle om sin barnevernssak. Begrepet taushetsplikt forteller oss noe om at visse opplysninger ikke skal fortelles videre(Kjønstad & Øyen, 1980:15). Derimot er det lov til å motta opplysninger fra andre. De ansatte i barnevernet er bundet av en rettslig taushetsplikt. Deltakerne i min undersøkelse forteller at det vanskelige å uttale seg i enkeltsaker fordi det finnes så mange ømme punkter i en sak. Tilliten mellom saksbehandleren og brukeren svekker hvis sensitiv informasjon skulle kommet ut.

Taushetsplikten som barnevernet er pålagt er altså begrunnet i at enkeltpersoner skal beskyttes, men vi kan spørre om hvem det er som beskytter barnevernet som en offentlig tjeneste og den enkelte barnevernsansatt som offentlig ansatt? FN skriver i artikkel tre, at alle mennesker har rett til liv, frihet og personlig sikkerhet(FN-sambandet, 1948). Deltakerne i min undersøkelse nevner at det er vanskelig å forholde seg til de negative kommentarene fordi

de rettes mot dem som privatpersoner og ikke barnevernsansatte, hvor de føler at det blir vanskelig å føle seg beskyttet.

Grunnet ytringsfriheten gir mediene oss som borgere tilgang til å ytre våre synspunkter og meninger ved at vi kan kommentere nyhetsartikler, sende inn leserinnlegg og uttale oss i pressen om det som skal tale vår sak. Saker som havner i nyhetsbildet om barnevernet ofte oppsiktsvekkende, konfliktfylte, viktige og aktuelle. Et eksempel på en sak som er aktuell i forhold til borgers rett til å ytre seg fritt er en artikkel som omhandler to jenter som i 2015 ble sendt til Vestlundveien ungdomssenter i Bergen (Hansen & Jarlsbo, 2018). Her får tidligere ansatte, venner og familie av jentene lov til å uttale seg. Hanne er en av jentene som blir omtalt i saken. Hun var på ungdomssenteret i totalt syv måneder. Dagbladet skriver om hvordan hun ruste seg på ungdomssenteret og hvordan hun klarte å rømme 47 ganger i løpet av oppholdet.

Dagbladet skriver videre at de ruste seg fritt på senteret og at det ikke var noen som tok dem seriøst. Her får vi se saken fra flere vinkler og den viser tydelig at ledelsen sviktet, både fra familien sin side, men også venner og tidlige ansatte på ungdomssenteret. Faren til Hanne mener at institusjonen forverret Hannes rusmisbruk. Moren er enig med faren og sier at hun var svært bekymret for at datteren stadig vekk rømte fra institusjonen. Det ble foreslått flere alternativer for Hanne, men det endte opp på Vestlundveien ungdomssenter i Bergen. Denne saken endte med at begge jentene som ble omtalt i saken omkom (Hansen & Jarlsbo, 2018).

Selv om familie og venner mente at ledelsen sviktet, mener ledelsen ved Vestlundveien ungdomssenter at Hanne hadde en god utvikling på Vestlundveien ungdomssenter (Hansen & Jarlsbo, 2018).

Dette er en sak som kan betegnes som oppsiktsvekkende, konfliktfylt, viktig og aktuell. Det er viktig å sette slike saker på dagsordenen, blant annet ved hjelp av oppslag i media, slik at forbedringer kan skje. Men det blir vanskelig å få et helhetlig bilde av saken når det på grunn av bestemmelser om taushetsplikten mangler opplysninger fra en sentral part i saken, nemlig barnevernet. Det er i tillegg til å ta taushetspliktbestemmelser med i vurderingen av slike saker når man leser dem, også viktig å tenke på hvem som uttaler seg, og hvem journalisten tilbyr å uttale seg som kilde på vegne av en gruppe eller en institusjon som barnevernet. En kilde vil spille en viktig rolle i forhold til hvordan saken vil bli sendt ut i den ferdige og trykte reportasjen:

«De som har adgang til å uttale seg om barnevernet i presse er med på å skape et ytre bilde av barnevernet som når ut til det lesende publikum»(Stang, 2007:66).

9.6 Hensynet til barnet: Enkeltsaker utløser taushetsplikten

Den store mediedekningen av enkeltsaker i barnevernet fanger som vi har vært inne på leserens oppmerksomhet, og dekning av slike saker kan være samfunnsnyttige i tråd med medias samfunnsrolle. Hovedproblemet med mediedekningen av enkeltsaker er nevnt at det er vanskelig, for ikke å si umulig, for de ansatte i barnevernstjenesten å forsvare seg uten å bryte taushetsplikten. Dette henger sammen med et grunnleggende prinsipp i barnevernsarbeid, nemlig hensynet til barnet. Rettssikkerhet for barn og unge i sårbare situasjoner er viktig, og nettopp av den grunn er det viktig å tenke på at rettssikkerhet handler om å sikre private parter i møtet med det offentlige(Befring, Frønes, & Sørli, 2010:47). Dette blir ikke alltid likt lett når brukere av barnevernet velger å gå til media med sin sak uten å tenke på de som er involvert.

Men det er verdt å merke seg at den hyppige dekningen av enkeltsaker gjør det vanskelig for de ansatte i barnevernstjenesten å forsvare seg. Grunnen til dette er at de er underlagt taushetsplikten. De ansatte føler ofte at media fremstiller det på en måte hvor de ansatte gjemmer seg bak taushetsplikten. Noe de ofte gjør. Selv om fremstillingen er slik er det viktig å merke seg at dette gjøres til hensyn av de involverte i saken som dekkes.

Begrepet taushetsplikt forteller oss noe om at visse opplysninger ikke skal fortelles videre(Kjønstad & Øyen, 1980:15). Derimot er det lov til å motta opplysninger fra andre. De ansatte i barnevernet er bundet av en rettslig taushetsplikt. Den rettslige taushetsplikten er som oftest straffesanksjonert. Deltakerne sier det er vanskelig å uttale seg i enkeltsaker fordi det finnes så mange ømme punkter i en sak. Tilliten mellom saksbehandleren og brukeren svekkes hvis sensitiv informasjon skulle komme ut.

Barnevernstjenesten jobber for å verne barnet, og det er her den strenge taushetsplikten kommer inn. De skal tenke på hvilke konsekvenser det kan ha for barnet hvis personlig informasjon kommer ut. Deltakerne i undersøkelsen stiller seg kritisk til journalistens kilder på grunn av enkeltsakers omfang i forbindelse med barnevernssaker. Punkt 3.2 i Vær Varsom Plakaten viser at:

«Vær kritisk i valg av kilder, og kontroller at opplysninger som gis er korrekte. Det er god presseskikk å tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder. Vær spesielt aktsom ved behandling av informasjon fra anonyme kilder, informasjon

fra kilder som tilbyr eksklusivitet, og informasjon som er gitt fra kilder mot betaling»(Presseforbundet, 2015).

Alle avgjørelser i barnevernet som berører barn skal være til barnets beste. Mediedekningen av enkeltsaker blir ikke alltid fremstilt slik at det er til barnets beste. FNs barnekonvensjon artikkel 3. nr 1. Forklares slik:

«Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn»(Barnekonvensjonen, 1989)

Enkeltsaker og taushetsplikten er en vanskelig kombinasjon, hvor de ansatte ikke kan forklare noe uten å bryte taushetsplikten. I Forlengelse av dette vil det være vanskelig å sette barnets behov først, siden alt blir publisert. Barnets beste skal alltid være til barnets beste og ikke for å få befolkningens sympati. Deltakerne forteller også at uansett hva som blir sagt så er det viktig å tenke på hvilke konsekvenser dette kan ha for barnet i nåtid og fremtid. Norby beskriver konsekvensetikken i forhold til barnevernets arbeid med barn slik:

«For å gjøre de beste valgene i en situasjon der et barn muligens eller definitivt trenger barnevernets hjelp, er det ikke tilstrekkelig å se på barnets nåværende situasjon. Det er avgjørende å tenke på hvilke fremtidige konsekvenser ulike handlingsalternativer har»(Nordby, 2013:47).

Derfor er taushetsplikten viktig for hvilke vurderinger som tas. Barnets beste skal alltid stå høyest i barnevernets arbeid. Kritisk fremstilling av enkeltsaker som omhandler barnevernets kompetanse og arbeidsmåte gjør at deltakerne er usikre på om mer åpenhet i media ville hjulpet.

9.7 Medieomtale kan innebære personlige påkjenninger

Deltakerne i min undersøkelse mener at medieomtalen kan føre til personlige påkjenninger. De baserer dette på egne og andre barnevernsansattes erfaringer. Deltakerne nevner også at hvordan slike personlige påkjenninger takles varierer fra person til person. De har opplevd alt fra trusler og hets til sjikanering, og opplever dette som belastende og urettferdig. Det kan diskuteres hva som kan anses som urettferdig for de offentlige ansatte. Kristiansen skriver at:

«Forståelse av hva som er urettferdig varierer mellom ulike kulturer, og er dels resultat av kontekstuelle forhold knyttet til historie, tradisjoner og ikke minst religion»(Kristiansen, 2014:33).

Deltakerne nevner ofte begrepet urettferdig i forbindelse med at de opplever at de ikke blir hørt. Dette kan også ses i sammenheng med de familiene som velger å gå ut til media med sin

sak, men også hvordan de ansatte må forholde seg til taushetsplikten. Det har den siste tiden vært fokus på hvordan de ansatte i barnevernet blir hengt ut på sosiale medier. NRK omtalte en sak i 2017 hvor de ansatte i barnevernet blir hengt ut i Facebook-grupper(Lorentzen, 2017). Dette er grupper som er opprettet av privatpersoner. Disse gruppene har flere tusen medlemmer, hvor ansatte i barnevernstjenesten blir uthengt med bilde og navn, adresser og familiemedlemmer. At de ansatte i barnevernet blir hengt ut på sosiale medier har vært belastende for deltakerne. Deltakerne sier at de blir stresset og kan føle seg utbrent. Stress er en potensielt alvorlig tilstand for en arbeidstaker over tid, og kan defineres slik:

« A stressor is a demand, situation or circumstance that distrupts a perons's equilibirum and initiates the stress response of increased autonomic arousal»(Lloyd, King, & Chenoweth, 2002:2).

Stresset deltakerne kjenner på kan forstyrrer deres likevekt og arbeidskapasitet. Siden de sosiale mediene har blitt synligere, føler deltakerne mine at stresset øker i forhold til jobb. Det gikk tilslutt så langt at deltakerne ikke sa hvor de jobbet. Deltakerne følte at tilliten deres i befolkningen synker, og at makten enkeltpersoner har øker. Enkeltpersoners pålitelighet i media kan ofte være skummelt, fordi de kan være med på å få en unyansert fremstilling(Grimen, 2009:12). De presser på deres meninger, og glemmer å nevne den ene parten som ikke tar del i uttalelser, nemlig barnevernet. Etter at de sosiale mediene kom på banen har de bidratt til mer personlige påkjenninger, mener deltakerne.

Norsk mediebarometer viser til den økende bruken av Tv, internett og sosiale medier som hovedkanal for å tilegne seg nyheter på. Mengden nettreksjoner og nettjournalister har økt, og redaksjonene har fortløpende nyhetsdekning hvis noe skulle oppstå, uansett hvor i landet du befinner deg. Dette kan ses i sammenheng med den økende pågangen på enkeltpersoner og etater som er i medias kritiske søkelys(Duckert & Karlsen, 2017:14). Som tidligere nevnt, er det ofte brukere som uttaler seg i barnevernssaker(Stang, 2007). Deltakerne forteller at det er brukerne som oppretter Facebook-grupper om barnevernet, hvor de viser til all informasjon angående saken og saksbehandleren. Dette viser til de emosjonelle belastningene både deltakerne men også familiene møter på(Torfelt & Neumann, 2015:13).

De nye mediene senker terskelen for hvem som kan ytre seg, enten det er i kommentarfeltet i nettavisen eller om det er et personlig innlegg på Facebook. Duckert og Karlsen skriver videre at kommentarer fra enkeltpersoner kommer til syne gjennom nyhetsoppslag eller annen offentlig debatt. De sier også at skillet mellom det private og offentlige blir mindre og mindre tydelig(Duckert & Karlsen, 2017:239).

Når sosiale medier gjør det så enkelt å komme i kontakt med enkeltpersoner, kan det fort oppstå sjikane og trusler mot enkelte. Dette kan foregå på arbeidsplassen eller privat. Barnevernsarbeidere opplever ofte kritisk omtale av media i forhold til profesjonen de har, og mye av det som blir skrevet befinner seg på nett.

Med alle de sosiale mediene, som Facebook, Twitter og Instagram, vil det være enkelt å si at vi som er forbrukere av de sosiale mediene, har større sannsynlighet for å bli potensielle ofre for offentlig kritikk og uthenging. Dette bidrar til både psykiske og fysiske plager for den/ de enkeltpersonene som opplever dette. Deltakerne fortelle at barnevernsansatte har opplevd en del sjikane og trusler fra klienter, noe som gjør hverdagen og jobben vanskeligere.

De ansatte i barnevernet nevner at de personlige påkjenningene er tøffe, og kan føre til at de gjør feil i jobben sin. Alle deltakerne i min undersøkelse har opplevd selv, eller kjenner noen som har opplevd, personlige påkjenninger. Personlige påkjenninger kommer av at det er lett å få sympati for brukere som velger å fortelle sin historie til pressen, eller de som velger å opprette en offentlig gruppe på Facebook. De personlige påkjenningene kan føles som et tillitsbrudd mellom bruker og saksbehandler. En bruker klarer å skape en tillit til fremmede ved å fremstille sin sak gjennom et subjektivt syn. Det er flere som får sympati for den familien som kjemper for å få beholde barnet sitt.

«Tillit til mellompersonar er ein viktig mekanisme for spreiding av tillit innover i, og utover frå, ein organisasjon»(Grimen, 2001:3).

Media sin dekning av enkeltsaker fremhever også tilliten til mellompersoner. Den delen av befolkninger som ikke har noe personlig kjennskap til barnevernet vil kunne opprette sympati til brukerne av barnevernet som uttaler seg, slik at den omtalte saken i media taler til brukernes beste. Derfor kan vi se på det slik at enkeltsaker øker de personlige påkjenningene til de ansatte i barnevernet, fordi de blir stående på andre siden og ikke kan forsvare seg. Deltakerne føler seg som den store stygge ulven som ødelegger for familien. Men det er ikke bare den norske befolkningen som er kritiske til måten barnevernstjenesten utfører sitt arbeid. Aftenposten skrev en artikkel om hvordan Polen er uenige i arbeidsmåten til barnevernet i Norge. Den norske journalisten ville se på hvordan den polske journalisten ønsket å gå i dybden på hvordan barnevernet i Norge jobbet, men kom frem til det samme som mange andre, nemlig at det er brukerne/foreldrenes versjon av saken(Skogstrøm, 2016). Den polske journalisten mener at dette er grunnen til at fremstillingen blir unyansert, men samtidig at når barnevernet først gjør feil kan dette være alvorlig feil som ødelegger familier.

9.8 Mediebelastning og utbrenthet

«A Key dimension of the burnout syndrome is increased feelings of emotional exhaustion where workers feel they are no longer able to give of themselves at a psychological level» (Lloyd et al., 2002:2).

Deltakerne i undersøkelser forteller at det tøffeste i forhold til jobben deres er når foreldre velger å gå til media. Deltakerne nevner at kritikken går utover dem som privatpersoner og som ikke ansatte i barnevernet, men også at de er ansvarlige for det som har skjedd. Dette kan ses i sammenheng med Patrick Ayre sin artikkel, hvor han peker på at noen må få skylden, og media har spilt en viktig rolle når det kommer til å holde debatten i søkelyset (Ayre, 2001:890). Deltakerne i undersøkelse nevner også at noen tilhengere av Facebook-gruppene kan bli spurt om å besøke barna til de ansatte på skolen bare for å skremme de ansatte. Det kritiske søkelyset som rettes mot de ansatte i barnevernet kan føre til stress men også utbrenthet. Deltakerne i undersøkelsen føler at det blir tungt å jobbe som saksbehandler i barnevernet, når de føler at de blir hemmet i jobben de gjør, når de egentlig skal hjelpe familier som kommer til barnevernstjenesten. I Torfelt sin avhandling skriver hun om *fra tretthet til sekundær traumatisering*. Hvor hun blant annet referer til boken *Tretthetens tid* som er skrevet av Ulla- Britt Lilleaas og Karin Wideberg fra 2001. De forteller om den trettheten som fører til emosjonelle belastninger, men også utbrenthet (Torfelt & Neumann, 2015:13). Utbrentheten deltakerne snakker om i undersøkelse bygger på medias kritiske søkelys som blir rettet mot barnevernet. Konsekvensene av jobbens omfang og medias fremstillinger av tjenesten gjør arbeidet til de ansatte tyngre. At negativ medieomtale kan innebære personlige påkjenninger er et faktum når brukere i barnevernet velger å fortelle om sin sak.

9.9 Deltakernes erfaringer med ivaretagelsen på arbeidsplassen

«De svikta totalt»

Deltakernes erfaringer med ivaretagelse vil være nyttige for å se om de føler at de har fått hjelp av ledelsen og kollegaene rundt seg når de personlige påkjenningene har stått på som verst. En deltaker i undersøkelse mener at ivaretagelsen sviktet totalt. Hun har over en lengre periode vært utsatt for netthets, hvor hun nevner at det var ubehagelig når det først stod på. Denne saken omhandler også et ensidig fokus på en enkeltsak, hvor fokuset var på en mor som tok saken til media. Tilliten til saksbehandleren vurdering svekkes og tillitsmottakerens tillit svekkes.

Å bli trakassert på nett har vært en stor påkjenning for deltakerne i undersøkelse, men oppfølgingen av det som hadde skjedd var verre. Deltakeren nevner at de fikk beskjed om å skrive en avviksmelding etter at det hadde gått over et halvt år. Videre forklarer deltakeren at denne saken allerede hadde holdt på i seks til ni måneder. Boken til Fanny Duckert og Kim Edgar Karlsen omhandler enkeltmenneskers erfaring med de negative overskriftene, menneskene som uttaler seg og de stemmene vi får høre om i mediene(Duckert & Karlsen, 2017:innledning;13).

Dette er mennesker som i likhet med deltakere i undersøkelsen, har gjennom sitt yrkesvalg blitt kastet ut i pressens kritiske søkelys og fått erfare hvordan medieeksponeringen er. De skriver om arbeidsgivers manglende støtte, noe mine deltakere i undersøkelsen også opplevde belastende. Deltakeren nevner at det var tøft å jobbe der nå deres nærmeste leder ikke spurte om hvordan det gikk med dem. Det kan imidlertid se ut som at lederne ikke overholdt sine plikter når det kom til arbeidsmiljøloven(Duckert & Karlsen, 2017:85). De fleste deltakerne nevner at oppfølgingen fra *øverste hold* ikke var god nok. En av deltakerne i min undersøkelse valgte å bytte jobb internt fordi hun ikke mente det var verdt å jobbe der når hun manglet støtte fra arbeidsgiveren. Det nevnes at det finnes tiltak som skal hjelpe hvis det skulle oppstå noe problem. Deltakerens tillit til arbeidsgiveren ble svekket. Barnevernets arbeid bygger på tillit, og det vil i likhet med arbeidsgivers manglende støtte svekke tilliten.

Selv om det var en deltaker som mente at tilliten hennes til arbeidsgiver ble brutt, fordi de ikke tok vare på henne når hun ble utsatt for noe uholdbart, er det viktig å nevne at de fleste av deltakerne mente de fikk støtte fra arbeidsplassen. Den relasjonen deltakerne hadde til kollegaene sine på arbeidsplassen var med på å hjelpe deltakerne gjennom den tunge tiden. I frys av dette nevner en av deltakerne at den lange tiden det tok før de fikk hjelp, utløste at flere valgte å sykemelde seg fra jobb for å få tid til oppfølging fra jobb. Stresset og utbrentheten jobben medfører kan være belastende for mange og i Torfelt sin avhandling viser hun til at alle informantene sluttet i jobben sin som saksbehandler nettopp på grunn av de emosjonelle belastningen(Torfelt & Neumann, 2015:1). Dette kan vi se i sammenheng med denne avhandlingen hvor noen velger å sykemelde seg for å få oppfølging på grunn av de personlige påkjenningene. Stresset som forekommer kan ses i sammenheng med de konfliktene som kan oppstå mellom barnevernet og brukerne, men også i forhold til arbeidsplassen(Hermon & Chahla, 2018:3)

Barnevernet fremstår ofte som en ekstremt lukke institusjon i forhold til andre deler av velferdsstaten(Stang, 2007:62). Deltakerne forteller at dette fører til at den manglende støtten oppleves verre, fordi de mener at de er som en familie som skal ta vare på hverandre. Deltakerne tror at mye av sykemeldingene og utskiftingene kommer av de personlige påkjenningene de stadig møter på i sin hverdag som saksbehandler, men også den manglende tilliten til arbeidsgiveren. Deltakerne nevner at arbeidsplassen som støtte er viktig for å få snakket om det som plager dem. Å jobbe i barnevernet kan oppleves som en risiko, fordi pressen stadig retter søkelyset mot dem. Derfor vil kollegaers støtte oppleves som en beskyttelsesfaktor. Mistillit kan føre til handlingslammelse og isolasjon(Grimen, 2009:92).

Dette kan ses i sammenheng med den manglende støtten fra arbeidsgiveren, hvor personer velger å sykemelde seg for å unngå problemene de møter på jobb. Deltakerne i undersøkelse nevner at mistillit til tjenesten en jobber i er tøft, nettopp fordi tilliten mellom leder og saksbehandler har forsvunnet, og man føler seg alene. Selv om de ansatte i barnevernstjenesten ikke alltid får støtte fra befolkningen eller pressen er det viktig at tilliten innad tjenesten ikke svekkes. Dernest kan vi se på det slik at selv om ivaretagelsen ikke var på topp når de mest utsatte ikke følte seg ivare tatt, er det viktig å få frem at de fleste av deltakerne forteller at ivaretagelsen av de ansatte har blitt bedre fordi de har blitt flinkere til å håndtere mediene og spesielt de sosiale mediene. Disse sakene blir anmeldt av deres nåværende leder hvis det skulle gå for langt. De legger ved at de får tilbud om hjelp hvis noe skulle oppstå, selv om deltakerne mener de til stadig må forbedre seg på dette punktet. Det kommer nye utfordringer, og det er viktig å være forberedt!

9.10 Mer informasjon om barnevernets arbeid

Deltakernes forslag til tiltak

Deltakernes forslag til tiltak:	Hvorfor?	Hvor og til hvem?
Mer informasjon om barnevernets arbeid.	For å gi befolkningen et riktig bilde av barnevernstjenesten.	På alle arenaer hvor barn og foreldre befinner seg.
Medieansvarlig.	For å få bort unyanserte formidlinger i media.	På alle arenaer hvor barn og foreldre befinner seg.

Casebasert formidling.	Formidle saker på et generelt grunnlag	På alle arenaer hvor barn og foreldre befinner seg.
Åpenhet.	For at barnevernet ikke skal fremstå som et lukket system.	Til hele befolkningen.

Deltakerne i undersøkelse ble avslutningsvis bedt om å komme med forslag som kan forbedre barnevernets omdømme og tillit i befolkningen, se tabell. Deltakerne mener at kommunikasjon er nøkkelen til åpenhet, slik at barnevernet ikke i fremtiden fremstår som en lukket etat.

Kommunikasjonsstrategien *et åpent barnevern (2008-2011)*, vil jeg benytte her for å få frem hvordan regjeringen har jobbet for bedre omdømmet til barnevernet i media. Et barnevern er avhengig av å ha tillit og legitimitet i befolkningen (Bufetat, 2008:2). I denne kommunikasjonsstrategien handler det om å forsterke arbeidet til de ansatte i barnevernet med mer åpenhet om tjenesten og hvordan de ansatte i barnevernstjenesten jobber. Deltakerne i undersøkelse nevner også at informasjon i befolkningen er viktig for deres omdømme. Åpenhet er viktig på alle plan, men spesielt i mediebildet og i lokalsamfunnene. Deltakerne presiserer viktigheten av åpenhet ved å peke på medias unyanserte fremstilling av tjenesten. For at de unyanserte fremstillingene av tjenesten skal formidles mer nyansert er det viktig at barnevernstjenesten viser seg frem på de forskjellige arenaene hvor barn og familier oppholder seg, men også for samarbeidspartnere og etater som kan vise en bekymring for barn og unge. Kommunikasjonsstrategien legger frem at ansatte skal kunne kommunisere og blir ansett som et kompetansekrav til de som de ansatte skal hjelpe. Deltakerne i undersøkelsen syns dette blir vanskelig når det ikke er *lovord* som er ute å går. Deltakerne i undersøkelsen nevner også at mye av de personlige påkjenningene de har opplevd går ut på deres kompetanse i forhold til barnevernsarbeid. Etter lanseringen av kommunikasjonsstrategien i 2004 hevdes det at barnevernsarbeidere i kommunene har opparbeidet seg bedre kunnskap om medias arbeidsmåter (Bufetat, 2008:2). Her er det delte meninger hos deltakerne, noen tar telefonen når mediene ringer, mens de andre velger å unngå media hvis de har muligheten til det. Dernest kan vi se på det slik at, selv om det er blitt utarbeidet en kommunikasjonsstrategi som skal hjelpe ansatte i barnevernet med å takle media, trengs det fortsatt mer arbeid.

For å få frem barnevernets budskap som en positiv hjelper er det viktig å tenke på at barnevernet er en etat som blir styrt av taushetsplikten, og det som blir formidlet vil måtte legges frem på et generelt grunnlag. I forhold til dette nevner deltakerne i undersøkelse at *casebasert* formidling kan være et redskap for å kunne formidle saker på et generelt grunnlag. Det finnes ikke nok informasjon om tjenesten sitt arbeid. Hadde det vært nok informasjon om barnevernet så ville kanskje fremstillingene i mediene sett annerledes ut? Deltakerne i undersøkelsen føler seg sikre på at mer informasjon i befolkningen ville bidratt til å endre folks oppfatning av deres jobb. Mer informasjon til folket skal gjøre det mer begripelig for de utenforstående å forstå barnevernets arbeid (Figenschow et al., 2006:168).

9.11 Kan åpenhet skape tillit i befolkningen?

Kan det hevdes at mer åpenhet fra barnevernstjenesten side skaper tillit til befolkningen? Jeg har brukt begrepet tillit i store deler av diskusjonsdelen for å vise til hvor viktig dette begrepet er for barnevernet og deres arbeid. Befolkningens holdninger til barnevernet har endret seg fra 2006-2008, og kommunikasjonsstrategien viser til at det er flere om sitter igjen med et bedre inntrykk av barnevernstjenesten, det vises til en nedgang på 10% fra 2000-tallet og til 2008. Selv om holdningene har endret seg, så er det fortsatt 50% som mener det ville vært vanskelig å melde inn en bekymringsmelding til barnevernstjenesten (Bufetat, 2008:3). Dette kan ses i sammenheng med det Gjertsen skriver slik:

«Barnevernstjenesten er avhengig av å få opplysninger fra andre instanser, tjenester og organisasjoner» (Gjertsen, 2007:46).

For at barnevernet skal gjøre jobben sin er det viktig at andre melder ifra til barnevernet hvis det skulle oppstå en sak, de som jobber under det offentlige har en opplysningsplikt. Men på den andre siden omtales barnevernet fortsatt i media, og nettopp på grunn av de følelsesmessige konfliktene i enkeltsaker. Ansatte i barnevernet sliter fortsatt med å komme med uttalelser til media, og de uttaler seg fortsatt sjeldent (Bufetat, 2008:3). Deltakerne i undersøkelsen min mener det er vanskelig å uttale seg fordi de er styres av taushetsplikten, og fordi de ikke føler at de kan si mye før taushetsplikten er brutt. I lys av dette viser kommunikasjonsstrategien fra 2008 til at de gangene barnevernet uttaler seg så blir de sakene som omtales balanserte og saksorienterte (Bufetat, 2008:3).

Deltakerne i undersøkelse mener at en medieansvarlig ville vært vell anvendte penger, slik at det hele tiden er noen som kan kommentere saker som omtales i media. En kommunikasjonsstrategi i barnevernet som stadig utvikles er viktig for kvalitetsutviklingen i

barnevernet, men også når det kommer til tillit i befolkningen. Deltakerne i undersøkelse mener det er viktig å vise til et åpent barnevern slik at de feilaktige fremstillingene skal bli mer nyanserte. En medieansvarlig vil være gunstig å ha, slik at informasjon om barnevernstjenesten oftere befant seg i pressen. Informasjon om barnevernets arbeid ville kunne bidra til å gi befolkningen et riktig bilde av tjenesten, men vil også øke barnevernets legitimitet. Kommunikasjonsstrategien fra 2008 beskriver det slik:

«Åpenhet gir barnevernet større legitimitet. Da blir det bedre å være barn i barnevernet» (Bufetat, 2008:4).

Barnevernet jobber for at barnet skal bli sett, få den hjelpen den trenger, slik at alt som omhandler barnet skal være til barnets beste. Barnevernet er også en etat som stadig er i utvikling (Bastøe, 1991). Deltakerne mener at de må vise seg på arenaer hvor barn er, dette kan være skoler, barnehager, helsestasjoner etc. Men dette kan bli en utfordring, fordi barnevernets fremstilling ofte blir basert på enkeltsaker media dekker. En grunn til at dette kan være en utfordring for barnevernstjenesten er at den nye generasjonen enkelt kan danne seg en mening om barnevernstjenesten, som er basert på tidligere uttalelser av media (Bufetat, 2008:4). Det er viktig at befolkningen har tillit til barnevernet. Det er fordeler og ulemper i forhold til befolkningens tillit til barnevernet. Arbeidet til barnevernet er mye omdiskutert når det kommer til inngripen i den private sfæren. Dette kan vi se i sammenheng med at mediedekningen av enkeltsaker, ofte kan ødelegge barnevernets tillit og omdømme. I forlengelse av dette skaper media skepsis til barnevernet (Bufetat, 2008:4). Deltakerne i undersøkelser mener at ved mer åpenhet og informasjon vil ikke barnevernet fremstå som en lukket etat. I forlengelse av dette mener deltakerne at åpenhet kan hjelpe deres omdømme og legitimitet i befolkningen.

Barnevernets omdømme er viktig, og spesielt for de som trenger hjelp av barnevernstjenesten, men også de andre etatene som skal henvise familier og barn til barnevernet. Woldstad har skrevet en avhandling om omdømmebyggende kommunikasjon i kommunalt barnevern. Her påpeker hun at ved å jobbe med omdømmebygging i barnevernet vil det øke yrkesstoltheten til de ansatte som jobber i tjenesten. Rekruttering av nye ansatte vil føles lettere, men et godt omdømme vil også kunne tilfredsstille befolkningen (Woldstad & Universitetet i Oslo Institutt for medier og, 2011:10). En løsning kan for eksempel være mener å legge fokuset på barnets behov, men også tydeliggjøre at de ansattes arbeid i barnevernet er å finne løsninger som skal være til det beste for barnet. For at de ansatte i barnevernet skal kunne fokusere på å hjelpe barn er det viktig at de får til et samarbeid med media. Derfor burde åpenhet og

kommunikasjon i befolkningen være til stede. Åpenhet i barnevernet vil gi mer tillit, enn et lukket barnevern(Figenschow et al., 2006:165).

For at det skal bli en nyansert og saklig mediedekning vil det være viktig å styrke barnevernets omdømme. For at de skal få vekke den unyanserte fremstillingen må de selv ta initiativ i forhold til media. Åpenhet skal bidra til å styrke barnevernets legitimitet, og ikke til å redusere den(Figenschow et al., 2006:166). Men en av deltakerne er usikre på om mer åpenhet i media ville redusert de negative omtalene, eller om det kunne forverret situasjonen og svekket deres omdømme betraktelig.

På den andre siden nevner en annen deltaker at man skal bruke media til sin fordel. Dernest kan den informasjonen som kommer ut bli kontrollert(Figenschow et al., 2006:165). Ulset skriver en kronikk hvor barnevernet bør samarbeide med media(Ulset, 2012). For at et samarbeid med media skal være mulig er det viktig med åpenhet, og spesielt i et slikt samarbeid. Et annet viktig aspekt for at de ansatte i barnevernet skal kunne håndtere media, er at de skal føle seg trygge og ha kompetanse til å kunne arbeide mer åpent og utadvendt. Det jobbes stadig for å øke kunnskapen og kompetansen blant de ansatte når det kommer til å kommunisere til offentligheten(Bufetat, 2008:5).

Avslutningsvis så kan ledelsen skal tilby kompetansetiltak som skal være med på å hjelpe de ansatte i barnevernet med å takle media, dette kan gjøres ved kompetansetiltak i forhold til kommunikasjon og medietrening. Slik som deltakerne i undersøkelsen påpeker vil det være gunstig for befolkningen å ha en fast talsperson som informerer om barnevernets arbeid på et generelt grunnlag. Figenschow og Ringberg beskriver det slik:

«Hensikten med informasjonstiltak er å beskrive hva barnevernstjenesten gjør, hvordan den arbeider og hvorfor den arbeider som den gjør»(Figenschow et al., 2006:165).

Dette kan styrke befolkningens tillit i barnevernet. Omdømmebygging innad i barnevernet burde være et fokus i fremtiden. Å endre befolkningenes holdninger til barneverntjenesten vil styrkes deres tillit og legitimitet i befolkningen, og det trenger dem for å kunne utøve arbeidet sitt.

9.12 Metodiske refleksjoner

Mulige styrker og svakheter med oppgaven

Ved bruk av et kvalitativt forskningsprosjekt, vil det legges få føringer for den informasjonen som jeg har samlet inn. Den kvalitative tilnæringsmetoden handler om å få frem så mange som mulige detaljer fra mine deltakere. Dette gjør jeg for å få høy validitet i mitt forskningsprosjekt. Slik som beskrevet i metodekapittelet er det viktig med validitet og reliabilitet for videre forskning. Jeg må vise at mine resultater er pålitelige, men også om jeg har undersøkt det jeg har satt som mål å undersøke. Dette vil være viktig for generaliseringen av prosjektet, vil en annen forsker kunne gjenta undersøkelsen og få et likt utfall. I lys av dette så handler selve begrepet overførbarhet om hvordan vi argumenterer for at de tolkningene som er utviklet innenfor et prosjekt, også kan gjelde for andre i andre sammenhenger (Thagaard, 2013:205). Det nevnes også at hensikten med kvalitative metoder ikke er å generalisere fra et utvalg av enheter til en større gruppe enheter (Jacobsen, 2005:222). Men heller å forstå og utdype begreper og fenomener.

Innenfor kvalitative metoder blir teoretisk generalisering mye omtalt, dette forteller oss noe om fremstillingen av teori basert på min egen empiri. Resultatene i kvalitative undersøkelser baserer seg på det spesifikke, som kan være knytte til kontekst eller personer. Som i min oppgave er barnevernsarbeideres erfaringer med medias fremstilling av tjenesten og hvilke konsekvenser dette kan føre til.

Siden det finnes positive sider ved kvalitative metoder, så finnes det også ulemper. Den kvalitative tilnærmingen er ressurskrevende. Grunnen til dette er fordi det ofte tar lang tid, og det vil derfor være nødvendig å velge seg ut hvilke deltakere man skal intervjuer (Jacobsen, 2005:130). På bakgrunn av dette valgte jeg å prioritere datainnsamlingen, slik at jeg fikk inn mye data, men fra få deltakere.

En annen ulempe vil være mengden informasjonen vi får inn. Dette vil føre til at det blir vanskelig å kategorisere innholdet riktig. En annen ting som vil være et viktig moment er undersøkelseeffekten, som forteller oss om deltakeren blir påvirket av rammene rundt intervjuet (Jacobsen, 2005:131). Dette forteller oss noe om omgivelsene rundt intervjuet, mine holdninger og hvorvidt deltakeren føler seg komfortabel til å være ærlig i sine svar (Jacobsen, 2005:131). For å kunne løse de utfordringene som kan oppstå ved en kvalitativ metode, så er det viktig å være nøye med deltakerne man velger seg ut. Min problemstilling omfatter barnevernsansattes erfaringer til medias fremstilling av tjenesten, og eventuelle konsekvenser

av dette. Jeg har derfor valgt å intervjuere ansatte i barnevernet, både ledere og medarbeidere av ulike kjønn. Steinar Kvale definerer den hverdagslige samtalen som han kaller for faglige konversjonen slik:

« Et intervju som har som mål å innhente beskrivelser av den intervjuedes livsverden, med henblikk på fortolkninger av de beskrevne fenomener»(Steinar Kvale s, 21).

Steinar Kvale sin tolkning av samtalen som forskning sikrer at deres erfaringer kommer frem. Men fordi barnevernet er et kvinnedominert yrke, ble det vanskelig å få en jevn fordeling på kjønn. I tillegg til dette har jeg benyttet meg av opptak og notater-både under og etter intervjuet. Intervjuene har foregått på deltakernes arbeidsplass eller hjemme. Dette gjorde jeg for at deltakerne skulle føle seg mest mulig komfortable. Fordi jeg har hatt begrenset med tid i mitt prosjekt har jeg måttet være selvkritisk til min gjennomgang av resultatene og for å kunne sikre prosjektets validitet, har jeg valgt å koble opp annen relevant forskning og teori.

Før dette måtte jeg finne ut av hvilken kunnskap deltakerne mine hadde om fenomenet som ble etterspurt. Jeg har prøvd å forstå hva de legger i begrepet erfaringer og konsekvenser (med media i barnevernet). Etter dette måtte jeg tolke de svarene som ble oppgitt, og som resultatene viser er det noen som har høy kunnskap om fenomenet, dette kan være fordi de har hatt kontakt med media. I forhold til deltakernes erfaring med media, ville jeg tolket det slik at informasjonen jeg har fått er gode svar basert på den kunnskapen deltakerne i min undersøkelse har med media.

En annen ulempe ved kvalitativ tilnærming er i forhold til påliteligheten til undersøkelsen, det er det viktig å tenke på om det er noen forhold ved undersøkelsen som kan ha skapt de resultatene. Kan det være noe ved måten jeg som forsker har undersøkt på som har påvirket resultatene, eller i form av at deltakerne utsettes for ulike typer stimuli og signaler som de har reagert på. Dette kan gjøre at deltakerne opptrer på en annen måte enn først antatt (Jacobsen, 2005:225).

Tilslutt vil jeg nevne en mulig ulempe ved kvalitativ metode, og det handler om kunstig eller naturlig kontekst. Denne typen kontekst knyttes til hvilken sammenheng informasjonen blir innhentet (Jacobsen, 2005:227). Dette handler om hvordan observasjonen eller intervjuet fremtrer i forskjellige sammenhenger for deltakerne som er med i prosjektet. Dette kan gjøre at mine deltakere kan endre atferd etter hvilke omgivelser deltakerne befinner seg i (Jacobsen, 2005:227). For å forhindre at dette skulle skje i mitt prosjekt har jeg i samhandling

med deltakernes samtykke valgt å intervju dem der de føler seg mest komfortable (arbeidsplassen og hjemmet). Lederen som informerte deltakerne om undersøkelse var dyktig til å formidle hva prosjektet handlet om, og deltakerne virket interessert til å begynne.

10. Avslutning

I denne oppgaven har jeg prøvd å belyse min problemstilling: *Barnevernsansattes perspektiver på medias fremstilling av barnevernet, mulige konsekvenser og forslag til tiltak.*

Ved hjelp av teorier som makt og tillit har vi sett at både mediene og barnevernstjenesten utøver makt på forskjellige måter, og mye av den kritikken barnevernstjenesten får fra mediene, er barnevernets makt til å gripe inn i den private sfæren. Hovedmønsteret i mitt materiale bekrefter mine mistanker om at barnevernet får mye ufortjent kritikk av mediene, men også i de sosiale mediene, hvor ansatte blir hengt ut med navn og bilder på grunn av deres yrke. Mitt materiale viser også at deltakerne i denne undersøkelsen føler at medias fremstilling av barnevernstjenesten er negativ. Vi har også sett at mediene ikke er interessert i barnevernets arbeid som går på system. De negative omtalene i som presenteres i media av barnevernstjenesten kan få konsekvenser for de ansatte i barnevernet på individnivå, og barnevernstjenesten på systemnivå.

Barnevernstjenesten som en etat mister sin tillit i befolkningen, og deres omdømme vil svekkes hvis media bare presenterer negative medieomtaler av barnevernstjenesten. Jeg har i også sett at de negative medieomtalen om barnevernstjenesten går utover de ansatte, både fysisk og psykisk. Dette gjør at barnevernets arbeid blir tyngre, men også belastende for de som jobber der. Mitt materiale viser videre at barnevernets arbeid fremover vil basere seg på mer åpenhet, for at barnevernet skal klare å bygge opp tillit i befolkningen, men også for at barnevernets omdømme skal bli bedre.

Oppgavens tema og resultater vil være relevante fordi søkelyset burde rettes mot mediene, og medias fremstillinger av barnevernstjenesten. Mediene har en viktig rolle i dagens samfunn, og det vil derfor være hensiktsmessig at mediene tenker på hvem som uttaler seg i de sakene som omhandler barnevernet. Jeg mener at de sakene som publiseres i media om barnevernstjenesten ofte kan ha et unyansert innhold, fordi de ansatte i barnevernet ikke får uttalt seg i enkeltsaker på grunn av deres rettslige taushetsplikt. Mitt materiale viser videre at de ansatte føler det er urettferdig at bare en side av saken belyses. Her vil jeg trekke inn

teorien om makt, fordi denne teorien kan gi oss et klarere bilde av medias makt når det kommer til hvilke saker de velger å publisere, og hvordan de velger å fremstille disse.

Jeg mener at det er viktig i fremtiden at media jobber mer med nyanseringen og troverdigheten i sine saker som omhandler barnevernstjenesten. Unyanserte fremstillinger vil ofte kunne få konsekvenser for de som omtales negativt i saken. Jeg har i mitt materiale sett at dette kan by på implikasjoner for de ansatte i barnevernet, ved at brukere av barnevernstjenesten møter de ansatte med en skepsis til dere arbeid. Barnevernets arbeid fremover vil være å jobbe mer med åpenhet til befolkningen.

Videre forskning i forhold til min problemstilling vil være nyttig for å få et eksakt perspektiv på hvilke belastninger barnevernsansatte møter på i deres arbeid, og hvilke konsekvenser dette kan få for barnevernstjenesten i fremtiden. Det vil også være hensiktsmessig å se på hvordan ivaretagelsen av barnevernsansatte er på arbeidsplassen. Jeg har i min oppgave fått frem at personlige påkjenninger preger deltakernes hverdag når barnevernet omtales negativt i mediene, de negative medieomtalen har også resultert i uthenging av barnevernsansatte på sosiale medier.

For å videreutvikle og iverksette det undersøkelsen har vist, vil jeg trekke frem hvordan barnevernet kan bli en allmenn sak. Det bør være rom for holdningsendringer, hvor barnevernet først og fremst ikke bør anses som en lukket institusjon, og her vil barnevernets tiltak om åpenhet være viktig. Oppgaven min viser at ved å tilføre viktig og ny kunnskap om barnevernsansattes perspektiver på medias fremstilling, kan dette resultere i et bedre samarbeid mellom disse to etatene. Kan det da være lurt å integrere barnevernsrelaterte saker i journalistikk utdanningen og omvendt?

11. Kildehenvisning

- Allern, S. (2001). *Nyhetsverdier : om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Askeland Aga, G. (2011). *Kritisk refleksjon i sosial arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Askeland, G. A. (2011). *Kritisk refleksjon i sosial arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ayre, P. (2001). Child Protection and the Media: Lessons from the last three decades. Retrieved from https://watermark.silverchair.com/887.pdf?token=AQECAHi208BE49Ooan9kxW_Ercy7Dm3ZL_9Cf3qfKAc485ysgAAAcEwggG9BqkqkiG9w0BBwagggGuMIIBqglBADCCAA MGCSqGSib3DQEHATAeBglghkgBZQMEAS4wEQQMpfr3sT9HHO3dRPx8AgEQgIBdGrqUSFui9Wga-S6qnPKEFLMgaH4lUrbbi0OXD_Vgb6ee4HJqkDH6GGdNUWbiNbVYBcaqTRBxJhBFCjBkSNg2rNqdTSSP57mKVlrEoJUkiXdRamBc3SJNmao5-Q3QlGl_VHmlqw-L6mGgKIHS2v5kz3IfqCTccjcbdoxQuaJCvtyE1kHkJ58IIPtv4Wo4w0TL7EclgSpFsfJwsxcArqan2MViZM6rEaADn0V--23Sc9DRVIsjBN55jydIWaVD2dM9kCwSpWcPS4rU1KBVM6tkba6_xKGOcyyisXYWLCnlGaHgy4SPqAWaDMe4IWdMsZ6ikohgAY0j6PL6qZyfiDKtJfxE09BnrIARVgxmfdEJ9Sd0W2_o0wrZhu0ZHi5YxgJPV3U7_Ty7LrjtwlJxPWxkGaXX5CUM1wSuGk0UqRJ7oF9W4nrN44MQS41cNE7beDkl7e7pvXAcSMxbMd6FSTBYsBDr7CVheC_-uj1NdPyNDIP3J-QQ
- Barnekonvensjonen. (1989). FNs konvensjon om barnets rettigheter. Retrieved from https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester(barnevernloven). Retrieved from https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100#KAPITTEL_1
- Barnevernpanelet. (2011). Barnevernpanelets rapport. Retrieved from https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnevern/2011/barnevernpanelets_rapport.pdf
- Bastøe, P. Ø. (1991). *Barnevernet i utvikling : evaluering av statens fireårige handlingsplan*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Befring, E., Frønes, I., & Sørli, M.-A. (2010). *Sårbare unge, nye perspektiver og tilnærminger*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Bendiksen, L. R. L., & Haugli, T. (2015). *Sentrale emner i barneretten* (2.utgave ed.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Bratberg, Ø. (2014). *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Bufetat. (2008). Et åpent barnevern-kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2008-2011. Retrieved from https://www.bufdir.no/Global/Et_åpent_barnevern_kommunikasjonsstrategi_2008_2011.pdf
- Bufetat. (2012). Barnevernet-en hjelper,- Kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2013-2016.
- Duckert, F., & Karlsen, K. E. (2017). *I medienes søkelys : eksponering, stress og mestring*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Enli, G., & Aalen, I. (2017). Sosiale medier. Retrieved from https://snl.no/sosiale_medier

- Figenschow, W., Ringberg, E., & Ekanger, M. (2006). *Barnevern : medier og juss*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- FN-sambandet. (1948, 04.01.2018). Fns verdenserklæring om menneskerettigheter *Verdenserklæringen er grunndokumentet i det internasjonale arbeidet for menneskerettigheter. Det består av 30 artikler, og gjelder for alle FNs medlemsland*. Retrieved from <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter>
- Fugelli, P. (2015). Grunnstoffet tillit. Retrieved from <https://sykepleien.no/2011/06/grunnstoffet-tillit-0>
- Gjertsen, P.-Å. (2007). *Forebyggende barnevern : samarbeid for barnets beste*. Bergen: Fagbokforl.
- Grimen, H. (2001). Tillit og makt- tre sammenhenger. Retrieved from <https://tidsskriftet.no/2001/12/tema-helse-og-kultur/tillit-og-makt-tre-samanhengar>
- Grimen, H. (2009). *Hva er tillit* (Vol. 30). Oslo: Universitetsforl.
- Grunnloven. (1814). Retrieved from https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17/KAPITTEL_5?q=ytring#KAPITTEL_5
- Guneriusen, W. (1999). *Aktør, handling og struktur : grunnlagsproblemer i samfunnsvitenskapene* (2. utg. ed.). Oslo: Tano Aschehoug.
- Hansen, A., & Jarlsbo, R. (2018). Ungdom ruset seg tungt på Vestlundveien ungdomssenter i Bergen. *15-åring ble sprøytenarkoman på statlig barnevernsinstitusjon* Retrieved from <https://www.dagbladet.no/nyheter/15-arig-ble-sproytenarkoman-pa-statlig-barnevernsinstitusjon/69583335>
- Hermon, R. S., & Chahla, R. (2018). A longitudinal study of stress and satisfaction among child welfare workers. Retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1468017318757557>
- Holstad, E. (2017). Barnevern, rettsvern og sosiale medier. Retrieved from <https://www.itromso.no/meninger/2017/07/05/«Barnevernet-rettsvern-og-sosiale-medier»-14980648.ece>
- Hutchinson, G. S. (2007). *Sosialt arbeid i kommunen : samfunnsmandat og handlingsrom*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (2. utg. ed.). Kristiansand: Høyskoleforl.
- Johansen, I. (2014). Turnover i det kommunale barnevernet. 18. Retrieved from https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/_attachment/175497?_ts=145d565f0d8
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2005). *Kvalitative metoder i et interaksjonistisk perspektiv : interview, observasjoner og dokumenter*. København: Reitzel.
- Kjønstad, A., & Øyen, E. (1980). *Taushetsplikt i sosialsektoren*. Bergen: Universitetsforlaget.
- Kristiansen, A. (2014). *Rom for anerkjennelse i utdanningssystemet*. Bergen: Fagbokforl.
- Kvale, S., Anderssen, T., & Rygge, J. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad notam Gyldendal.
- Lloyd, C., King, R., & Chenoweth, L. (2002). Social work, stress and burnout: A review. Retrieved from http://www.community.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/0010/335656/reading-lloyd.pdf
- Lorentzen, R. K. (2017). Barnevernsansatte blir hetset på nett. Retrieved from <https://www.nrk.no/trondelag/barnevernsansatte-blir-hetset-pa-nettet-1.13308884>

- Merkelsen, H. (2007). *Magt og medier : en introduktion*. Fredriksberg: Samfundslitteratur.
- Neumann, C. B., & Neumann, I. B. (2012). *Forskeren i forskningsprosessen, en metodebok om situering*: Cappelen Damm.
- Nordby, H. (2013). *Etikk i barnevernet*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Nortvedt, P., & Grimen, H. (2004). *Sensibilitet og refleksjon : filosofi og vitenskapsteori for helsefag*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- NOU 2000:12. Barnevernet i Norge. *Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. 12. Retrieved from <https://www.regjeringen.no/contentassets/051e391fbb3d4ef2be97a4478dd62e86/no/pdfa/nou200020000012000dddpdfa.pdf>
- Overland, A. J., & Tørdal, M. R. (2017, 04.03.2017). Medienes rolle i samfunnet. Retrieved from <https://ndla.no/nb/node/79218?fag=52222>
- Presseforbundet. (2015). Vær Varsom- Plakaten. Retrieved from <http://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>
- Regjeringen. (2001). Barnevernet- til barnets beste. Retrieved from <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnevernet---til-barnets-beste/id87701/>
- Regjeringen. (2016). Mandat- gjennomgang av barnevernssaker. . Retrieved from <https://www.regjeringen.no/contentassets/1f27c2f003554335b9082c8cc255c81c/mandat-til-helsetilsynet.pdf>
- Rød, S. (2015a). Barnevernets ansatte: Massiv kritikk og uthenging i media skader arbeidsmiljøet mest. Retrieved from <http://fontene.no/nyheter/barnevernets-sansatte-massiv-kritikk-og-uthenging-i-media-skader-arbeidsmiljoet-mest-6.47.300705.87728ec44e>
- Rød, S. (2015b). Barnvernets ansatte: massiv kritikk og uthenging i media skader arbeidsmiljøet mest. Retrieved from <http://fontene.no/nyheter/barnevernets-sansatte-massiv-kritikk-og-uthenging-i-media-skader-arbeidsmiljoet-mest-6.47.300705.87728ec44e>
- sentralbyrå, S. (2017, 04.07.2017). Barnevern. Retrieved from <https://www.ssb.no/barneverng/>
- Silverman, D. (2006). *Interpreting qualitative data : methods for analyzing talk, text and interaction* (3rd ed. ed.). Los Angeles: SAGE.
- Skogstrøm, L. (2016). Derfor er norsk barnevern uglesett i Polen. Retrieved from <https://www.aftenposten.no/norge/i/5qbVb/Derfor-er-norsk-barnevern-uglesett-i-Polen>
- Sollie, A. (2015, 02.03.2015). Dette er offentlig omsorgssvikt. *Gjennomtrekk er et kjempeproblem for stabilitet og ivaretagelse av våre mest utsatte barn*. Retrieved from <https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/dette-er-offentlig-omsorgssvikt-1.454309>
- Solstad, A., Føllesø, R., & Mevik, K. (2014). *Kort om barnevern* (2. utg. ed.). Oslo: Universitetsforl.
- Stang, E. (2007). Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen : en innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet (Vol. 7/07). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Strandbu, A. (2011). *Barnets deltakelse, hverdagslige og vanskelige beslutninger*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode* (4. utg. ed.). Bergen: Fagbokforl.
- Thorsen, K., Vabø, M., & Dahle, R. (2001). *Makt og avmakt i helse- og omsorgstjenestene* (Vol. 18/2001). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Torfelt, M. D. T., & Neumann, C. E. B. (2015). De emosjonelle belastningene i barnevernets arbeid - Hvordan oppleves det å jobbe som saksbehandler i barnevernet? : Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Ulset, G. (2012). Barnevern bør samarbeide med media. Retrieved from <https://forskning.no/meninger/kronikk/2012/02/barnevern-bor-samarbeide-med-media>
- Woldstad, M. J., & Universitetet i Oslo Institutt for medier og, k. (2011). *Kan, bør eller må? : utfordringer, prioriteringer og muligheter i omdømmebyggende kommunikasjon i barnevernet*
- Aadland, E. (2013). *Og eg ser på deg, vitenskapsteori i helse og sosialfag* (3. utgave ed.). Oslo: Universitetsforlaget.

12. Vedlegg

12.1 Intervjuguide

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

” Medias fremstilling av barnevernet”

En kvalitativ studie av barnevernsansattes perspektiver

Bakgrunn og formål

Formålet med dette masterprosjektet er å finne ut av hva ledere/saksbehandlere mener i forhold til hvordan barnevernet fremstilles i media. Oppgaven er en master i barnevern, ved regionalt kunnskapssenter for barn og unge, RKBU-Nord. Det helsevitenskapelige fakultet ved UiT- Norges arktiske universitet.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltakelse i studien innebærer at du deltar i et intervju på et sted vi avtaler nærmere, etter hva som passer for deg. Dette kan for eksempel være din arbeidsplass.

Intervjuet vil vare ca. 30-45 min, og det vil skje på individuell forespørsel. Jeg blir å stille spørsmålene knyttet til hvordan barnevernet fremstilles i media. Hensikten med prosjektet er å lære mer om hvordan media eventuelt påvirker barnevernets arbeid. Intervjuet vil bli tatt opp på digital opptaker. Lydfilen vil deretter skrives ut, og all informasjon om deg vil bli anonymisert i utskriften.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt under hele prosjektperioden. De som har tilgang til datamaterialet er meg og veileder. Alt av informasjon vil være lagret på en egen fil som er passordbeskyttet. Det vil ikke bli inkludert person eller fødselsnummer. Utsagn fra intervjuet vil stå som pseudonym i masteroppgaven og eventuell senere vitenskapelig artikkel.

Prosjektet skal etter planen avsluttes når masteroppgaven innleveres 15. Mai 2018. Lyddopptak vil da bli slettet. Aidentifiserte intervjuutskrifter vil eventuelt danne grunnlag for vitenskapelig artikkel, og vil bli slettet når denne er ferdigstilt.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du velger å trekke ditt samtykke, vil alle opplysninger om deg bli slettet.

Meldeplikt?

Studien er forsøkt meldt til Personvernombudet for forskning, NSD- Norsk senter for forskningsdata AS. Tilbakemeldingen var at prosjektet ikke var meldepliktig. Dette er fordi datamaterialet ikke vil inneholde personidentifiserende eller sensitive opplysninger.

Kontaktinformasjon.

Dersom du har spørsmål i forbindelse med deltakelse i studien kan du ta kontakt med:

Masterstudent Aldina Hadzic

Mail: aldinahadzic1@hotmail.com

Tlf: 41 50 41 85

Førsteamanuensis Anita Salamonsen

Mail: Anita.salamonsen@uit.no

Tlf: 77 64 62 13

12.2 Samtykke til deltakelse

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Jeg gir mitt samtykke til å delta i eventuelle samtaler og intervju.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

12.3 Meldeskjema til norsk senter for forskningsdata(NSD)

Samles det inn bakgrunnsopplysninger som kan identifisere enkeltpersoner (indirekte personidentifiserende opplysninger)?*

Ja
 Nei

En person vil være **indirekte identifiserbar** dersom det er mulig å identifisere vedkommende gjennom bakgrunnsopplysninger som for eksempel bostedskommune eller arbeidsplass/skole kombinert med opplysninger som alder, kjønn, yrke, diagnose, etc.

NBI For at stemme skal regnes som personidentifiserende, må denne bli registrert i kombinasjon med andre opplysninger slik at personen kan gjenkjennes.

Skal det registreres personopplysninger (direkte/indirekte/via IP-/epost adresse, etc) ved hjelp av nettbaserte spørreskjema?*

Ja
 Nei

Du har oppgitt at hverken direkte eller indirekte personopplysninger skal registreres i prosjektet. Dersom det ikke registreres personopplysninger, vil prosjektet falle utenfor meldeplikten. Det er da ikke mulig å sende inn skjema til personvernombudet. Les mer [her](#).

Blir det registrert personopplysninger på digitale bilde- eller videoopptak?*

Ja
 Nei

Bilde/videoopptak av ansikter vil regnes som personidentifiserende.

Søkes det vurdering fra REK om hvorvidt prosjektet er omfattet av helseforskningsloven?*

Ja
 Nei

NBI Dersom REK (Regional Komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk) har vurdert prosjektet som helseforskning, er det ikke nødvendig å sende inn meldeskjema til personvernombudet (NBI). Gjelder ikke prosjekter som skal benytte data fra pseudonyme helseregistre.

[Les mer.](#)

Dersom tilbakemelding fra REK ikke foreligger, anbefaler vi at du avventer videre utfylling til svar fra REK foreligger.

Lagre og gå videre